

Beyond lack of Understanding
Beyond disInformation

Co-funded by
the European Union

BU.BI Beyond lack of Understanding, Beyond disInformation

WP3

Smernice za inovativne
izobraževalne module

NASLOV	Smernice za inovativne izobraževalne module
ŠTEVILKA PROJEKTA	2023-1-IT02-KA220-ADU-000164845
NASLOV PROJEKTA	Beyond lack of Understanding, Beyond
AKRONIM PROJEKTA	BU.BI
TIP REZULTATA	naloga 3.4
DELOVNI PAKET	WP3
ODGOVORNA ORGANIZACIJA	IDEC S.A.
SODELAVCI	UoP
VERZIJA	1.0

#	Uradno ime partnerske organizacije	Država	Vloga
1	SOCIETA' COOPERATIVA A.FO.RI.S.MA. - ACLI FORMAZIONE RICERCA SERVIZI MANAGEMENT	IT	KOORDINATOR
2	Virtualis snc di Gemignani Stefano e Luchi Daniele	IT	PARTNER
3	AINTEK SYMVOULOI EPICHEIRISEON EFARMOGES YPSILIS TECHNOLOGIAS EKPAIDEFSI ANONYMI ETAIREIA	EL	PARTNER
4	UNIVERSITY OF PELOPONNESE	EL	PARTNER
5	Zasavska ljudska univerza	SL	PARTNER
6	PUČKO OTVORENO UČILISTE KOPRIVNICA	HR	PARTNER

UVOD	5
FOKUSNE SKUPINE.....	5
GRAJENJE TIMA IN ZBIRANJE PODATKOV	6
SPECIFIKACIJE FOKUSNIH SKUPIN.....	7
KORAKI ZA IZVEDBO FOKUSNIH SKUPIN O DEZINFORMACIJAH	8
POROČANJE O FOKUSNIH SKUPINAH	10
PRIČAKOVANI IZZIVI IN ŠIBKOSTI PRI DIGITALNI PISMENOSTI ODRASLIH	11
SPOZNANJA IZ FOKUSNIH SKUPIN	13
Izzivi	16
1. Pismenost (Branje in kritično razmišljanje)	16
2. Numeričnost (razlaganje podatkov in grafov)	16
3. Reševanje problemov (digitalna navigacija in odločanje)	17
Smernice za oblikovanje usposabljanja – razvoj kurikuluma.....	19
1. Pedagoške strategije.....	19
2. Metode usposabljanja	21
3. Strategije za samostojno učenje.....	22
4. Metodologija za oblikovanje kurikuluma	23
Tematska področja usposabljanja na podlagi izzivov	24
Strukturirane smernice za usposabljanje odraslih, ki se soočajo z digitalnimi izzivi in dezinformacijami	25
1. Kritično digitalno branje in veščine vrednotenja	25
2. Usposabljanje za funkcionalno digitalno numeričnost in finančne vmestnike.....	27
3. Delavnice za digitalno navigacijo in reševanje problemov	28
4. Prepoznavanje napačnih informacij in prevar	30
5. Usposabljanje za gradnjo samozavesti in digitalno samoučinkovitost	32
6. Večjezična in dostopna podpora pri digitalni pismenosti	33
7. Digitalna finančna pismenost in varno spletno nakupovanje.....	34
8. Krmarjenje po storitvah e-uprave in upravnih portalih	36
9. Upravljanje časovnega pritiska in preobremenjenost z informacijami na spletu.....	38
10. Razumevanje GDPR, nastavitve zasebnosti in nadzora and podatki	39
11. Usposabljanje za pismenost pri branju naslovov – zavedanje senzacionalizma in čustvenega jezika	41
12. Zavedanje algoritmov in raziskovanje odmevnih komor	42
13. Čustvena odpornost in nadzor impulzov v digitalnih prostorih.....	43
14. Razlikovanje med vrstami vsebin (novice, mnenja in oglasi).....	45
15. Usposabljanje o ozaveščenosti o dezinformacijah, misinformacijah - napačnih informacijah in zlonamernih informacijah.	46

Sklepi	48
Digitalna navigacija in reševanje težav	48
Spletna varnost, zasebnost in varstvo podatkov	48
Krepitev samozavesti in digitalna samoučinkovitost	48
Finančna pismenost in kompetence e-trgovanja	49
Navigacija po javnih storitvah in administrativnih portalih	49
Upravljanje informacijske preobremenjenosti in kognitivne obremenitve	49
Medijska pismenost in kritično mišljenje	49
Čustvena odpornost in nadzor impulzov	49
Presečne ugotovitve	50
Priporočila za prihodnji razvoj modulov	50
Končni razmisleki	50
TABELE	51
Končni sklepi in priporočila za usposabljanje	57
Ključna spoznanja	57
Opombe za izvedbo	57
Zaključek	57
DODATEK 1.....	58
DODATEK 2.....	64
DODATEK 3.....	66
DODATEK 4.....	69

UVOD

Razvoj **izobraževalnih modulov za odrasle** (starejše od 55 let in/ali z nizkimi digitalnimi spretnostmi) je temeljil na strukturiranem, s podatki s terena podprtem in sodelovalnem procesu, ki je združeval metodološko doslednost z aktivnim sodelovanjem partnerjev.

Proces se je začel z vzpostavitvijo **teoretičnega in pedagoškega okvira**, nato pa je IDEC razvil specifična orodja za zbiranje podatkov in izvedbo fokusnih skupin (FG): vprašalnike in strukturirane predloge.

Natančneje, **vstopni vprašalnik** je bil uporabljen za vključitev udeležencev v vzorec projekta. Ta vprašalnik je pomagal ustvariti profil ozadja in začetnih kompetenc udeležencev, ki so nato sodelovali v **fokusnih skupinah (FG)**. Namen FG je bil identificirati specifične slabosti in potrebe v njihovih vsakdanjih interakcijah v digitalnem okolju.

IDEC je za partnerje pripravil **smernice za specifikacijo FG**, ki so pomagale organizirati, strukturirati in dokumentirati dejavnosti fokusnih skupin, skupaj s **smernicami za izvedbo FG** za moderatorje in **predlogo poročila o FG**.

Po izvedbi FG je **vprašalnik o zadovoljstvu** zabeležil refleksije udeležencev o izkušnji. Da bi zagotovili doslednost in jasnost pri izvajanju, so bili med partnerje razdeljeni podporni materiali: podrobne predloge, ki opisujejo specifikacije in strukturo fokusnih skupin, ter celovite smernice za poročanje. Ti viri so omogočili sistematično zbiranje primerljivih podatkov v različnih kontekstih, hkrati pa zagotavljali natančno predstavitev perspektiv udeležencev.

V seriji **partnerskih sestankov** so imeli partnerji priložnosti za pregled napredka, uskladitev metodoloških pristopov in izmenjavo spoznanj, s čimer se je krepila narava sodelovanja v projektu.

Kombinacija strukturiranih instrumentov, jasnih postopkov poročanja in nenehnega dialoga med partnerji je ustvarila trdno osnovo za pretvorbo ugotovitev iz fokusnih skupin v potrebe po usposabljanju in s tem v **prilagojene izobraževalne materiale**, ki neposredno obravnavajo zahteve ciljnih skupin.

FOKUSNE SKUPINE

V okviru prizadevanj projekta za raziskovanje specifičnih potreb in izzivov, s katerimi se srečujejo odrasli, starejši od 55 let, in odrasli z nizkimi digitalnimi veščinami, je bila zasnovana in izvedena serija strukturiranih fokusnih skupin v obliki izkušenj Živih laboratorijev (Live Labs). Glavni cilj teh srečanj je bil preučiti bistvene razsežnosti trenutnih veščin digitalne pismenosti in izzivov, s poudarkom na funkcionalni pismenosti, numeričnosti, reševanju problemov ter sposobnosti kritičnega ocenjevanja in obvladovanja izkrivljenih informacij, z namenom prepoznavanja šibkih točk in oblikovanja izobraževalnih modulov, ki so posebej osredotočeni na te populacije.

Postopek je bil skrbno strukturiran, da bi zagotovili tako doslednost kot tudi poglobljenost raziskovanja: udeleženci so bili vodeni skozi zaporedje tematskih razprav, kar je omogočilo sistematično raziskovanje posameznih izkušenj, zaznav in ovir v digitalnem okolju. Ta metodološki pristop je bil izbran ne le za zbiranje kvalitativnih spoznanj, temveč tudi za zagotovitev skladnega okvira, prek katerega bi bilo mogoče zbirati primerljive podatke med različnimi skupinami.

Podatki, pridobljeni iz teh fokusnih skupin, predstavljajo dokazno podlago za razvoj ciljno usmerjenih izobraževalnih virov in praktičnih smernic. Namen teh smernic je, da se neposredno odzivajo na specifične potrebe, ki so jih opredelili udeleženci, s čimer se zagotavlja, da je končno gradivo tako relevantno kot tudi prilagodljivo realnosti zadevnih skupin.

S temeljenjem zasnove izobraževalnih orodij na življenjskih izkušnjah odraslih z omejenimi digitalnimi kompetencami si projekt prizadeva spodbujati učinkovitejše strategije digitalnega vključevanja. Končno ta postopek zagotavlja, da razvito izobraževalno gradivo ne izhaja iz abstraktnih predpostavk, temveč iz strogega in participativnega procesa, ki postavlja glas končnih uporabnikov v središče oblikovanja kurikuluma.

Priloge vključujejo orodja za zbiranje podatkov in izvedbo fokusnih skupin (FG), ki so bila zasnovana in razvita tekom procesa (vstopni vprašalnik, vprašalnik o zadovoljstvu, specifikacije FG, struktura in predloge za poročanje).

Vstopni vprašalnik je bil namenjen profiliranju ciljne publike prek širokega spektra potreb, težav in kritičnih točk pri prepoznavanju lažnih novic in na splošno pri pravilnem razumevanju novic. Vprašalnik o zadovoljstvu je zagotovil povratne informacije udeležencev o kakovosti in ustreznosti srečanj fokusnih skupin. Oba vprašalnika sta bila anonimna. Podatki so bili zbrani tako na srečanjih v živo (osebna srečanja z raziskovalci) kot tudi na spletnih srečanjih (prek vprašalnikov Google Forms, dostopnih na spletu), nato pa so bili obdelani in primerjani med državami. Ciljne skupine so bile v vseh državah enake (odrasli, starejši od 55 let, in/ali z nizkimi digitalnimi veščinami).

V fokusnih skupinah je skupno sodelovalo 150 starejših (30 iz vsake partnerske organizacije – 1 partner v Italiji (AFORISMA), 2 partnerja v Grčiji (IDEC in Univerza na Peloponezu), 1 partner v Sloveniji (Zasavska ljudska univerza) in 1 partner na Hrvaškem (Pučko otvoreno učilište Koprivnica)). Izbrani kandidati so se udeležili Živih laboratorijev, ki so potekali v posameznih državah: Italiji, Grčiji, Sloveniji in na Hrvaškem.

Te specifične družbene skupine se lahko štejejo za „digitalno prikrajšane“ ali „ranljive skupine prebivalstva“ zaradi pomanjkanja ponujenih priložnosti za razvoj potrebnih digitalnih veščin za dostop do spleta in navigacijo po njem. Funkcionalna in digitalna pismenost sta nujni kompetenci za polno in zavestno uporabo digitalnih vsebin, bodisi novic ali spletne zabave, pa tudi za spletne transakcije in vsakodnevna opravila (bančništvo, nakupovanje, komuniciranje, kritično branje novic, vrednotenje znanstvenih informacij in vsebin, povezanih z zdravjem, okoljem, poslovanjem itd.). Udeleženci fokusnih skupin so imeli med Živimi laboratoriji možnost podrobneje opredeliti svoje potrebe in težave v digitalnem svetu. Žive laboratorije so koordinirali in moderirali moderatorji, ki so jih določili partnerji, specializirani za izobraževanje in usposabljanje, in ki so usklajevali skupinske dejavnosti ter se osredotočali na specifične teme projekta.

Ta proces načrtovanja podpira splošni cilj projekta, ki je, da lahko starejši in odrasli z nizkimi veščinami razvijejo tako funkcionalno digitalno pismenost (natančneje pismenost, numeričnost in reševanje problemov v kompleksnih kontekstih) kot tudi veščine informacijske pismenosti (za boj proti dezinformacijam in kritično ocenjevanje spletnih informacij), da bi podprli njihovo vključevanje v digitalni svet prek ustvarjalnih dejavnosti in uporabe tehnoloških orodij (Metaverzum).

GRAJENJE TIMA IN ZBIRANJE PODATKOV

Srečanja fokusnih skupin so bila namenjena razumevanju veščin in ranljivosti članov tima, izboljšanju njihovih sposobnosti pri upravljanju inovativnih izobraževalnih orodij in podpori razvoju izobraževalnih modulov v Eduverse. Ključni cilji so vključevali prepoznavanje, kako funkcionalna pismenost vpliva na kritično uporabo spletnih informacij in odkrivanje dezinformacij, z prepoznavanjem in zmanjševanjem funkcionalnih ranljivosti, izboljšanjem sposobnosti osebja z novimi izobraževalnimi orodji in ustvarjanjem inovativnih izobraževalnih modulov.

Projekt je temeljil na predhodnih metodologijah in izkušnjah, vključno z metodologijo Živih laboratorijev, spoznanji iz projekta FIDO in aplikacijami znotraj Eduverse. Te predstavljajo temelje za sodelovalno, praktično učenje in razvoj veščin. Metodologija Živih laboratorijev poudarja na udeležencih temelječe, sodelovalno učenje, osredotočeno na razvoj veščin, odgovornost, zaupanje in samozavest. Osrednji procesi vključujejo snovanje ciljev, načrtovanje korakov, izvajanje, spremljanje in vodenje dejavnosti. Bistvena orodja in veščine vključujejo upravljanje s časom in stresom, organizacijske sposobnosti, poročanje, metakognitivne veščine ter upoštevanje smernic in dobrih praks.

Aktivnosti za grajenje tima so bile zasnovane za spodbujanje ustvarjalnosti, timskega dela in poklicnih odnosov. Dejavnosti, kot je „Dve resnici in laž“, so spodbudile člane tima k deljenju poklicnih izkušenj, medtem ko so izzivi skupnega pripovedovanja zgodb in kartiranje skupnih ciljev uskladili vizijo in spodbujali kohezijo skupine. Hitro mreženje je udeležencem omogočilo izmenjavo strokovnega znanja, lov na uganke in abecedno viharjenje možganov pa sta spodbujala reševanje problemov in ustvarjalno razmišljanje. Vizualne vaje, kot je „Upodobite svoje strokovno znanje“, so posameznikom pomagale razmisliti o osebnih veščinah, izzivi „Kaj če?“ pa spodbujajo inovativne pristope k morebitnim oviram. Praktične dejavnosti dodatno krepijo veščine. Vaje, kot so prepoznavanje lažnih novic in analiziranje manipuliranih vizualnih vsebin, izboljšujejo pismenost, reševanje problemov in vizualno pismenost. Vaje za ozaveščanje o digitalni zasebnosti in preverjanje virov razvijajo tehnične veščine in veščine preverjanja informacij, medtem ko dejavnosti za pismenost na področju družbenih medijev raziskujejo algoritemsko pristranskost in odmevne komore. Vaje iz numeričnosti se osredotočajo na odkrivanje zavajajočih statistik, obiski v Eduverse pa spodbujajo digitalno pismenost in medvrstniško učenje. Prav tako igranje vlog po scenarijih in prepoznavanje čustvene manipulacije krepijo kritično mišljenje in odločanje.

SPECIFIKACIJE FOKUSNIH SKUPIN

Srečanja fokusnih skupin so potekala po pristopu Živih laboratorijev, ki je hkrati voden s strani moderatorja in usmerjen k udeležencem. Namen srečanj je bil spodbujati novo miselnost, graditi skupnost in razvijati veščine, kot so prošnja za pomoč, prevzemanje odgovornosti in grajenje zaupanja. Fokusne skupine so poudarjale sodelovanje, samozavest ter tako individualne kot kolektivne koristi, s čimer so podpirale vključenost in izmenjavo znanja. Moderatorji so srečanja pripravili z ustvarjanjem prijetnega okolja, zagotavljanjem dostopa do tehnologije in pripravo tiskanih gradiv, kot so slovarčki ter primeri resničnih in lažnih novic. Spoznavne igre ter varne in neobsojajoče razprave so udeležencem pomagale, da so se počutili udobno pri deljenju izkušenj in pogledov.

Tehnike za spodbujanje vključenosti so vključevale odprta vprašanja, pripovedovanje zgodb, delo v parih in skupinske vaje, kot je razvrščanje resničnih in lažnih naslovov. Udeleženci so se seznanili z uporabniku prijaznimi orodji za navzkrižno preverjanje informacij, z demonstracijami preverjanja trditev, in so imeli priložnost komentirati svoje sposobnosti ali šibkosti pri delovanju v kompleksnih digitalnih okoljih.

Koordinacijo fokusnih skupin so skrbno vodili moderatorji, da bi ohranili osredotočenost na funkcionalno pismenost (pismenost, numeričnost in reševanje problemov). Pismenost, numeričnost in reševanje problemov tvorijo hrbtenico razvoja veščin. Dejavnosti za pismenost so vključevale kritično branje, bogatenje besedišča, stransko branje, vaje iz skladnje in spletni bonton, pogosto podprte z vajami z več možnimi odgovori. Usposabljanje iz numeričnosti je bilo osredotočeno na statistiko, grafe, načrtovanje proračuna in izračunavanje odstotkov. Vaje za reševanje problemov so segale od navigacije

po aplikacijah in primerjave večpredstavnostnih informacij do izzivov CAPTCHA, tangramov in analize mobilnih zgodb. Obravnavani so bili tudi izzivi, kot so omejena digitalna pismenost, strah pred tehnologijo, senzorične ovire, kognitivna preobremenitev, nezaupanje do novih informacij, fizično neugodje, različne ravni znanja, zadržanost pri sodelovanju, ovire zaradi strokovnega izrazoslovja in pomanjkanje dostopa do naprav, udeleženci pa so predlagali prilagojene rešitve za zagotovitev vključenosti in učinkovitega učenja.

Srečanja so vključevala poglobljene razprave med udeleženci o njihovih izzivih in potrebah ter so se zaključila s povzetkom ključnih spoznanj, vključno s preverjanjem virov, preverjanjem dejstev in zavedanjem čustvenih apelov. Od vseh udeležencev so bile zbrane povratne informacije, ki so služile kot vodilo za nadaljnja srečanja in dodatne priložnosti za učenje. Logistika fokusnih skupin je vključevala: srečanja, ki so trajala približno 3 ure z odmori, zagotovljene dostopne lokacije, kot so skupnostni centri ali knjižnice, in uporabljene materiale, vključno z digitalnimi napravami, projektorji, izročki, listovnimi tablam, flomastri in samolepilnimi lističi. Dnevni red je običajno vključeval uvod, razumevanje dezinformacij, razumevanje funkcionalne pismenosti, prepoznavanje izzivov, praktične dejavnosti, odprto razpravo in zbiranje povratnih informacij. Upoštevanje dostopnosti je zagotovilo, da so se vsi udeleženci lahko polno vključili in nadaljevali z učenjem tudi po koncu srečanja.

KORAKI ZA IZVEDBO FOKUSNIH SKUPIN O DEZINFORMACIJAH

Struktura in izvedba fokusnih skupin sta sledili naslednjim smernicam, ki jih je razvil IDEC v okviru WP3. Podatke (pripombe, vprašanja, strahove, predloge udeležencev itd.) je na vsakem srečanju sproti zbiral moderator:

1. Načrtovanje pristopa fokusne skupine

- Uporaba metodologije Živih laboratorijev: vodena s strani moderatorja in usmerjena k udeležencem.
- Poudarek na sodelovanju, zaupanju, odgovornosti in samozavesti.
- Spodbujanje gradnje skupnosti in trajnostnega vključevanja.

2. Opredelitev ciljev

- Opolnomočiti udeležence za prepoznavanje, analiziranje in izogibanje dezinformacijam.
- Poučevanje kritičnega vrednotenja spletnih vsebin.
- Grajenje zaupanja pri navigaciji po digitalnih virih informacij.

3. Priprava okolja in materialov

- Ustvarjanje prijetnega prostora z udobnimi stoli, osvetlitvijo in osvežilnimi pijačami.
- Priprava tehnologije: tablice, prenosni računalniki, projektor, veliko platno.
- Priprava tiskanih izročkov, slovarčkov in primerov resničnih ter lažnih vsebin.

4. Predstavitev srečanja

- Začetek s spoznavno igro za vzpostavitev stika (npr. „Katerim virom novic zaupate?“).

- Pojasnitev, zakaj so dezinformacije škodljive, z uporabo ustreznih primerov.
- Uporaba vizualnih pripomočkov za ponazoritev širjenja dezinformacij.

5. Vključevanje udeležencev s tehnikami

- Postavljanje odprtih vprašanj in spodbujanje pripovedovanja zgodb.
- Vodenje dela v parih in skupinskih vaj (npr. razvrščanje resničnih in lažnih naslovov).
- Demonstracija orodij in tehnik za preverjanje dejstev.

6. Poučevanje orodij in nasvetov

- Predstavitev enostavnih, uporabniku prijaznih orodij za preverjanje.
- Poučevanje praks navzkrižnega preverjanja in preverjanja dejstev.
- Pojasnitev pogostih taktik dezinformiranja, kot so vabe za klike, čustvena manipulacija in zavajajoče vizualne vsebine.

7. Obravnavanje izzivov

- Omejena digitalna pismenost: zagotovitev tehničnih vodičev.
- Strah pred tehnologijo: pomiritev in vodenje korak za korakom.
- Težave s sluhom/vidom: uporaba velikega tiska, mikrofонов in jasnih vizualnih prikazov.
- Kognitivna preobremenitev: razdelitev vsebine na manjše dele.
- Nezaupanje do novih informacij: spodbujanje odprte razprave.
- Fizično neugodje: zagotovitev odmorov in udobnega sedenja.
- Različne ravni znanja: povezovanje izkušenih udeležencev z novinci.
- Zadržanost pri sodelovanju: uporaba manjših skupin in nevpadljivih spoznavnih iger.
- Ovire zaradi strokovnega izrazoslovja: uporaba preprostega jezika in slovarčkov.
- Pomanjkanje dostopa do naprav: sodelovanje s knjižnicami ali skupnostnimi centri.

8. Zaključek srečanja

- Povzetek ključnih spoznanj: preverjajte vire, preverjajte dejstva in prepoznajte čustvene apele.
- Prošnja udeležencem, da delijo eno spoznanje, ki so ga pridobili.
- Zagotovitev gradiv za domov: kontrolni sezname, seznam zaupanja vrednih spletnih strani za preverjanje dejstev in slovarčki.

9. Zbiranje povratnih informacij in načrtovanje nadaljnjih aktivnosti

- Uporaba preprostih obrazcev za povratne informacije za prepoznavanje koristnih tem in izboljšav.
- Predlogi za nadaljnje vire: spletni tečaji, delavnice ali napredna srečanja.

- Spodbujanje udeležencev, da delijo pridobljeno znanje z drugimi.

10. Logistika in dostopnost

- Trajanje srečanja: 1,5–2 uri z odmori.
- Lokacija: dostopna, mirna, dobro osvetljena, z udobnimi stoli, razporejenimi za interakcijo.
- Materiali: naprave, projektor, izročki, listovne table, flomastri, samolepilni lističi.
- Dostopnost: velike pisave, visokokontrastni vizualni prikazi, mikrofoni, prilagodljiv tempo.

Tej strukturi so sledili moderatorji na vseh srečanjih v vseh državah zaradi doslednosti izvedbe in primerljivosti zbranih podatkov.

POROČANJE O FOKUSNIH SKUPINAH

Po izvedbi fokusnih skupin so vsi partnerji za poročanje o ugotovitvah uporabili dobro strukturirano predlogo. Predlogo je zasnoval IDEC na način, da je omogočala primerjave in olajšala oblikovanje zaključkov iz zbranih podatkov.

Predloga za poročilo o fokusni skupini BUBI je zagotovila jasen in sistematičen okvir za dokumentiranje rezultatov srečanj fokusnih skupin, izvedenih z odraslimi z nizkimi digitalnimi veščinami. Vključevala je bistvene kontekstualne informacije – kot so država, datum, lokacija, moderator in demografski podatki udeležencev – da bi ugotovitve umestili v kontekst in omogočili primerjavo med različnimi okolji. Uvodni del je opredelil cilje fokusnih skupin, ki so vključevali oceno potreb po digitalni in funkcionalni pismenosti, prepoznavanje težav pri prepoznavanju dezinformacij in zbiranje preferenc udeležencev glede metod usposabljanja. Ta strukturiran pregled je zagotovil, da sta bila tako obseg razprave kot tudi značilnosti udeležencev dosledno zabeležena, kar je predstavljalo zanesljivo podlago za interpretacijo rezultatov.

Predloga je bila zasnovana za organizirano zajemanje tako kvantitativnih kot kvalitativnih podatkov. Kvantitativne ugotovitve so bile neposredno povezane z vprašalnikom za rekrutacijo, kar je raziskovalcem omogočilo, da so razprave udeležencev prevedli v merljive rezultate (npr. odstotke, porazdelitev odgovorov ali ocene zadovoljstva). Tabelarični formati so olajšali beleženje rezultatov, bodisi po temah, po razsežnostih funkcionalne pismenosti ali z razlikovanjem med prispevki, vodenimi s strani raziskovalcev, in spontanimi prispevki. Ta prilagodljivost je raziskovalcem omogočila, da so poročanje prilagodili kontekstu, hkrati pa ohranili primerljivost med skupinami. Na ta način je predloga povezala strukturirano zbiranje podatkov z niansiranimi spoznanji, ki so izhajala iz odprte razprave.

Kvalitativna komponenta je poudarjala dokumentiranje ključnih tem, izzivov in spoznanj udeležencev na področjih, kot so bralna pismenost, numeričnost, reševanje problemov v digitalnih okoljih in strategije za boj proti dezinformacijam. Raziskovalci so bili spodbujeni, da zabeležijo ponavljajoče se težave, dodatne skrbi in ponazoritvene citate udeležencev ter s tem obogatijo ugotovitve s perspektivami iz resničnega življenja.

Zadnji del predloge je bil osredotočen na oblikovanje priporočil, pri čemer so bila izpostavljena prednostna področja usposabljanja, možne izboljšave pri podpori funkcionalne pismenosti in vrzeli, ki zahtevajo nadaljnje raziskave. Celotna predloga je bila strukturirana tako, da je raziskovalce vodila skozi

celovit postopek poročanja in zagotavljala, da izsledki fokusnih skupin neposredno vplivajo na oblikovanje učinkovitih, na dokazih temelječih izobraževalnih gradiv.

PRIČAKOVANI IZZIVI IN ŠIBKOSTI PRI DIGITALNI PISMENOSTI ODRASLIH

Celoten obseg projekta temelji na spoznanju, da se odrasli pri razvoju funkcionalne pismenosti in digitalnih veščin soočajo z vrsto izzivov in šibkosti. Digitalna nepismenost omejuje njihovo sposobnost samozavestnega vključevanja v tehnologijo. Odpor do novih tehnologij je pogost, pogosto podkrepljen s pomanjkanjem samozavesti in ukoreninjeno miselnostjo. Fizične omejitve in omejena predhodna izobrazba lahko dodatno ovirajo pridobivanje veščin. Poleg tega lahko strah pred neuspehom, počasen tempo učenja in splošno dojemanje osebne neustreznosti prispevajo k težavam pri sprejemanju digitalnih orodij in praks pismenosti. Ti izzivi poudarjajo pomembnost oblikovanja podpornih, potrpežljivih in prilagodljivih učnih okolij, ki upoštevajo raznolike sposobnosti in izkušnje ter so podlaga za proces oblikovanja ustreznih izobraževalnih modulov.

Dejavnosti, ki podpirajo učenje

Za obravnavo teh izzivov so ključne praktične in dostopne učne dejavnosti. Odraslim koristijo praktično delo in uporaba poenostavljenih orodij, ki digitalne naloge naredijo dostopnejše. Navodila korak za korakom in simulacije resničnih scenarijev pomagajo učečim se uporabljati veščine v smiselni kontekstih. Individualna podpora, ponavljanje in dosledna vaja krepijo učenje, medtem ko vizualni pripomočki in dostopne vsebine olajšajo obdelavo informacij. Enostavne tehnološke rešitve, vključno z intuitivnimi vmesniki in vodenimi delovnimi tokovi, dodatno olajšajo vključevanje in zmanjšajo frustracije. S kombinacijo teh pristopov lahko učeči se učinkoviteje gradijo samozavest in pridobivajo veščine funkcionalne pismenosti.

Pričakovani izzivi pri usposabljanju

Kljub dobro zasnovanim ukrepom bodo med usposabljanjem verjetno vztrajali določeni izzivi. Udeleženci pogosto napredujejo z različno hitrostjo in lahko kažejo odpor do sprememb, zlasti ko se srečajo z novimi tehnologijami. Tehnološke ovire, vključno s pomanjkanjem dostopa do naprav ali internetne povezave, lahko ovirajo učenje. Ravni motivacije se razlikujejo, zato lahko učeči se za ohranjanje vključenosti potrebujejo prilagojena gradiva in stalno podporo. Upravljanje pričakovanj, obravnavanje fizičnih omejitev in prilagajanje omejenim virom so dodatni dejavniki, ki jih je treba vključiti v načrtovanje in izvedbo programov digitalne pismenosti.

Pismenostne veščine

Funkcionalna pismenost obsega širok nabor kompetenc, ki so bistvene za krmarjenje tako po pisnih kot po digitalnih informacijah. Bralno razumevanje in kritično vrednotenje besedil omogočata učečim se, da učinkovito razumejo in analizirajo vsebino. Pisno komuniciranje, ustno izražanje in sposobnost povzemanja besedil izboljšajo jasnost in uporabnost izmenjave informacij. Prepoznavanje pristranskosti v besedilih in povezovanje informacij iz več virov omogoča sprejemanje informiranih odločitev. Poleg tega sta razvozlanje simbolnih informacij in razlaganje pravnih ali uradnih dokumentov ključni veščini za polno sodelovanje v državljskih in poklicnih kontekstih. Razumevanje zapletenih navodil in skladno organiziranje informacij podpirata praktično pismenost v vsakdanjih situacijah.

Numerične veščine

Numeričnost je enako bistvena za vsakdanje življenje in digitalno vključevanje. Osnovne kompetence vključujejo osnovne računske operacije, ocenjevanje količin in razlaganje grafov ali diagramov. Izračunavanje odstotkov, razmerij in analiziranje statističnih podatkov olajšajo sprejemanje informiranih odločitev. Načrtovanje proračuna, finančno načrtovanje in primerjanje ekonomskih možnosti omogočajo učečim se, da učinkovito upravljajo osebne in gospodinjske finance. Razumevanje obrestnih mer, ocenjevanje tveganja pri odločanju in reševanje matematičnih problemov iz resničnega življenja krepijo tako samostojnost kot samozavest pri upravljanju numeričnih informacij. Te numerične veščine predstavljajo temelj za finančno pismenost in na dokazih temelječe odločanje v različnih kontekstih.

Reševanje problemov v tehnološko bogatih okoljih

Učinkovito reševanje problemov v digitalnih kontekstih zahteva kombinacijo tehničnih in kognitivnih veščin. Odrasli se morajo naučiti krmariti po digitalnih orodjih in platformah, preverjati zanesljivost spletnih virov informacij in učinkovito uporabljati iskalnike. Upravljanje varnosti podatkov in zasebnosti, prepoznavanje in izogibanje spletnim prevaram ter upravljanje programske opreme in aplikacij so temeljnega pomena za varno in učinkovito uporabo tehnologije. Odpravljanje digitalnih težav, uporaba kritičnega mišljenja v spletnih okoljih in prilagajanje novim tehnologijam zagotavlja, da učeči se ostanejo prožni in odporni. Sodelovanje prek digitalnih komunikacijskih orodij krepi timsko delo in družbeno vključenost v vse bolj povezanih okoljih, kar podpira tako poklicno kot osebno digitalno participacijo.

SPOZNANJA IZ FOKUSNIH SKUPIN

Na podlagi odgovorov, ki so jih podali udeleženci fokusnih skupin (FS) (odrasli, starejši od 55 let, in mlajši posamezniki, ki so pokazali omejene ali nezadostne digitalne kompetence), kot je dokumentirano v nacionalnih poročilih, je bila prepoznana vrsta splošnih in ponavljajočih se šibkosti na področju digitalne pismenosti. Te skupne vrzeli so predstavljale temelj za strukturirano zasnovo in razvoj ciljno usmerjenih izobraževalnih modulov. Glavni cilj teh modulov je okrepiti pismenostne, numerične in problemske sposobnosti udeležencev, skupaj s splošnimi veščinami digitalne pismenosti, ki so bistvene v današnji vse bolj digitalni družbi.

Natančneje, usposabljanje je usmerjeno v opremljanje udeležencev s potrebnimi veščinami za odpravo ugotovljenih šibkosti; natančneje, da bi: učinkovito upravljali z digitalnimi napravami in aplikacijami; uspešno opravljali vrsto nalog, ki vključujejo uporabo digitalnih medijev in spletnih okolij; kritično ocenjevali, krmarili in upravljali digitalne vsebine; in, kar je pomembno, razvili večjo ozaveščenost o napačnih informacijah in dezinformacijah, ki krožijo na spletu. Takšne veščine so nepogrešljive, da posameznikom omogočijo smiselno in varno sodelovanje tako v osebni kot poklicni konteksti.

Poglobljene ugotovitve, zbrane iz vseh držav konzorcija, kjer so bile izvedene fokusne skupine, so razkrile sklop skupnih področij, na katerih so udeleženci pokazali precejšnje težave. Ti mednarodni vzorci poudarjajo nujno potrebo po izboljšavah na temeljnih področjih digitalnega vključevanja in služijo kot dragoceno vodilo pri oblikovanju pedagoškega poudarka izobraževalnih modulov. Podrobne ugotovitve iz vseh držav konzorcija so pokazale naslednja splošna področja, ki zahtevajo izboljšave:

(a) Pismenostne veščine

Eno najizrazitejših področij šibkosti, ki so jih razkrile fokusne skupine, se nanaša na pismenostne veščine v digitalnih kontekstih. Udeleženci so dosledno poudarjali težave ne le z osnovnim bralnim razumevanjem, temveč tudi z bolj naprednimi kritičnimi in interpretativnimi sposobnostmi, potrebnimi za krmarjenje po današnjem zapletenem digitalnem okolju. Poročane težave presegajo tehnične ovire in se razširjajo na vprašanja samozavesti, motivacije in čustvene odpornosti. Te ugotovitve poudarjajo pomembnost obravnavanja pismenosti kot večdimenzionalne kompetence – takšne, ki zajema sposobnost branja, razlaganja in vrednotenja digitalnih informacij, hkrati pa spodbuja samozavest, potrebno za samostojno ukvarjanje s spletnimi vsebinami. Glavne vidike, ugotovljene v vseh državah, lahko povzamemo na naslednji način:

- **Bralno razumevanje:** Sposobnost kritičnega in kontekstualnega branja in razumevanja različnih vrst spletnih vsebin (člankov, objav, e-pošte, sporočil).
- **Vrednotenje virov:** Prepoznavanje verodostojnih virov v primerjavi z nezanesljivimi ali pristranskimi informacijami z analizo avtorjevih poverilnic, ugleda spletne strani, datuma objave itd.
- **Prepoznavanje dezinformacij:** Odkrivanje zavajajočih naslovov, vab za klike, lažnih novic in propagande s skrbnim branjem, vzporednim branjem in navzkrižnim preverjanjem dejstev.
- **Jezikovne veščine:** Razumevanje digitalnega žargona, okrajšav in niansiranega jezika, ki se pogosto uporablja na spletu, vključno s prepoznavanjem sarkazma ali satire, tako v vsebinah na spletnih straneh kot v interakcijah na družbenih medijih.
- **Komunikacija:** Učinkovito izražanje argumentov, vprašanj ali dvomov o spletnih vsebinah ter iskanje pojasnil ali dodatnih informacij.

- **Čustvene ovire:** Mnogi udeleženci so poročali o doživljanju tesnobe, sramu ali pomanjkanja samozavesti pri srečevanju z digitalnimi vsebinami, kar je pogosto vodilo v popolno izogibanje branju ali interakciji.
- **Zaznana digitalna manjvrednost:** Pogosto so bili opisani občutki neustreznosti in samostigmatizacije, zlasti ob zanašanju na druge pri branju ali razlaganju vsebine.

(b) Numerične veščine

Druga ključna razsežnost digitalne kompetence, ugotovljena med fokusnimi skupinami, se nanaša na numerične veščine, ki igrajo ključno vlogo pri omogočanju posameznikom, da se kritično ukvarjajo z vse večjo razširjenostjo podatkovno vodenih vsebin na spletu. Udeleženci so pogosto poudarjali težave pri razlaganju in osmišljanju numeričnih informacij, zlasti kadar so bile te vključene v članke, infografike ali objave na družbenih medijih. Te težave niso le omejevale njihove sposobnosti za ocenjevanje zanesljivosti informacij, ampak so tudi povečale občutke negotovosti in nezaupanja do kvantitativnih trditev. V več primerih so udeleženci poročali, da je predstavitev števil – bodisi s kompleksnimi grafi, odstotki ali vizualizacijami – ustvarila dodatne ovire zaradi težav z dostopnostjo, kognitivne preobremenitve ali nepoznavanja digitalnih orodij. Skupaj te ugotovitve poudarjajo nujno potrebo po krepitvi numeričnosti kot bistvenega elementa digitalne pismenosti, ki zagotavlja, da lahko posamezniki samozavestno vrednotijo, primerjajo in preverjajo numerične informacije, s katerimi se srečujejo na spletu. Ključna področja, ki zahtevajo izboljšave, vključujejo:

- **Razlaganje podatkov in statistike:** Razumevanje grafov, diagramov, odstotkov in numeričnih trditev, predstavljenih v člankih ali objavah na družbenih medijih, za oceno veljavnosti informacij.
- **Prepoznavanje manipuliranih števil:** Prepoznavanje, kdaj so lahko številke pretirane, napačno predstavljene ali selektivno prikazane za zavajanje (npr. pri zdravstvenih trditvah ali političnih izjavah).
- **Primerjava kvantitativnih informacij:** Sposobnost primerjave statistike ali numeričnih podatkov iz več virov za odkrivanje neskladij.
- **Uporaba orodij za preverjanje:** Uporaba kalkulatorjev, orodij za pretvorbo ali spletnih strani, ki zahtevajo določen numerični vnos ali razlago.
- **Vizualna kompleksnost in dostopnost:** Nekateri udeleženci so opazili težave pri razlaganju števil zaradi slabega vida, kognitivne utrujenosti ali zapletenosti postavitve zaslona.
- **Težave z zaupanjem:** Starejši odrasli so izrazili nezaupanje do numeričnih trditev, zlasti kadar so vizualizacije ali podatki prihajali z neznanih platform.

(c) Sposobnosti reševanja problemov

Nadaljnje področje, ki zbuja skrb in izhaja iz fokusnih skupin, je sklop sposobnosti reševanja problemov, potrebnih za učinkovito in samostojno krmarjenje po digitalnem okolju. Udeleženci so razkrili znatne težave pri uporabi kritičnega in reflektivnega razmišljanja pri spletnih interakcijah, zlasti kadar so bili soočeni s preobsežnimi količinami informacij ali potencialno zavajajočimi vsebinami. Mnogi so izrazili negotovost glede tega, kako preveriti informacije, zaščititi osebne podatke ali sprejemati informirane odločitve pri krmarjenju po digitalnih platformah. Poleg tehničnih kompetenc so ugotovitve poudarile tudi čustvene in socialne razsežnosti reševanja problemov: udeleženci so pogosto poročali o frustracijah, izgubi samostojnosti in odvisnosti od drugih – zlasti pri opravljanju bistvenih digitalnih nalog, kot so bančništvo ali dostop do storitev e-uprave. Enako pomemben je bil poziv k psihološko

varnim učnim okoljem, kjer bi posamezniki lahko raziskovali nova digitalna orodja v svojem tempu, svobodno postavljali vprašanja in si ponovno gradili zaupanje v lastne sposobnosti. Gledano skupaj, ti uvidi poudarjajo potrebo po celostnem pristopu k sposobnostim reševanja problemov, ki zajema tako tehnične strategije kot gojenje odpornosti, neodvisnosti in zaupanja. Glavna področja, ki zahtevajo pozornost, vključujejo:

- **Kritično mišljenje:** Uporaba logike za spraševanje o namenu informacij in za ločevanje dejstev od mnenj ali dezinformacij.
- **Preverjanje informacij:** Uporaba več virov za potrditev točnosti informacij pred njihovim sprejetjem ali deljenjem.
- **Krmarjenje po spletnih platformah:** Razumevanje, kako učinkovito uporabljati iskalnike, filtrirati rezultate iskanja in uporabljati orodja brskalnika (npr. zaviralce oglasov).
- **Upravljanje z obilico informacij:** Učenje, kako upravljati kognitivno obremenitev v tehnološko bogatih okoljih z obilico informacij.
- **Upravljanje digitalne varnosti:** Prepoznavanje sumljivih povezav, poskusov ribarjenja in varovanje osebnih podatkov med brskanjem ali interakcijo na spletu.
- **Iskanje pomoči:** Vedeti, kdaj in kako prositi za pomoč ali se posvetovati z zaupanja vrednimi viri za pojasnitev zmedenih ali sumljivih informacij.
- **Izguba samostojnosti:** Ponavljajoča se skrb je bila potreba po odvisnosti od družinskih članov pri ključnih digitalnih nalogah, kot sta bančništvo ali interakcija z državnimi službami, pogosto spremljana z občutki nemoči ali izgubljenega dostojanstva.
- **Potreba po psihološki varnosti:** Več udeležencev je poudarilo pomembnost počasnih, nizkotlačnih učnih okolij, kjer bi lahko postavljali vprašanja brez strahu pred obsojanjem.

Če povzamemo, ugotovitve iz fokusnih skupin v vseh državah konzorcija razkrivajo, da so vrzeli v digitalnih veščinah ter funkcionalni pismenosti, numeričnosti in sposobnostih reševanja problemov med seboj povezane in skupaj ovirajo sposobnost posameznikov, da bi v celoti in samozavestno sodelovali v digitalni družbi. Šibkosti v pismenostnih veščinah vplivajo na zmožnost branja, razlaganja in kritičnega vrednotenja spletnih vsebin, medtem ko omejitve v numeričnosti omejujejo sposobnost razumevanja in ocenjevanja verodostojnosti podatkovno vodenih informacij. Hkrati nezadostne sposobnosti reševanja problemov te izzive še poslabšajo, saj udeležencem otežujejo preverjanje virov, varno krmarjenje po platformah in ohranjanje samostojnosti pri opravljanju bistvenih digitalnih nalog. Pomembno je, da ti primanjkljaji niso le tehnični, ampak tudi čustveni, saj mnogi udeleženci poročajo o občutkih tesnobe, nezaupanja, odvisnosti in zmanjšane samozavesti pri spletnem delovanju. Dokazi zato kažejo na potrebo po celovitem, večdimenzionalnem pristopu k usposabljanju – takšnem, ki obravnava funkcionalne veščine, hkrati pa spodbuja psihološko varnost, samoučinkovitost in odpornost. S tem bodo posamezniki vseh starosti, zlasti starejši od 55 let in mlajši udeleženci z omejenimi digitalnimi izkušnjami, bolj opremljeni za kritično, varno in samostojno uporabo tehnologije tako v osebnem kot poklicnem življenju.

Izzivi

Naše fokusne skupine razkrivajo različne izzive, s katerimi se odrasli z nizkimi veščinami srečujejo v vsakdanjem življenju pri delu z digitalnimi mediji in podatki, kot je bilo ugotovljeno v vprašalnikih in nadalje analizirano v razpravah na vsakem srečanju fokusnih skupin. Ti izzivi ustvarjajo občutke frustracije in marginalizacije, saj ljudje čutijo, da so bili v fizičnem svetu neodvisni, zdaj pa so popolnoma odvisni od drugih in se v digitalnem svetu počutijo popolnoma nepismeni. Izzivi, ki so se pojavili med fokusnimi skupinami, so razvrščeni spodaj:

1. Pismenost (Branje in kritično razmišljanje)

Prva in morda najosnovnejša kategorija ugotovljenih izzivov se nanaša na pismenostne veščine, zlasti na področju branja in kritičnega razmišljanja v digitalnih kontekstih. Udeleženci so večkrat poudarili težave pri ukvarjanju s pisnimi spletnimi vsebinami, pogosto so opisovali občutke zmede, utrujenosti ali celo tesnobe, ko so se soočili z besedili, ki so bila dolga, zapletena ali polna neznanega izrazoslovja. Te ovire niso omejile le njihove sposobnosti kritičnega razumevanja in vrednotenja informacij, ampak so prispevale tudi k občutku odvisnosti od drugih. Glavne izpostavljene težave lahko povzamemo na naslednji način:

- Težave pri obdelavi dolgih ali zapletenih digitalnih besedil, zlasti tistih z čustvenim ali nejasnim jezikom.
- Izogibanje branju zaradi tesnobe, utrujenosti ali pomanjkanja samozavesti.
- Slabo razlikovanje med vrstami vsebin: oglasi, novice in mnenja se pogosto zamenjujejo.
- Minimalno zavedanje o avtorstvu, verodostojnosti vira ali praksah preverjanja.
- Prakse površinskega branja, kot je branje samo naslovov, kar povečuje dovzetnost za manipulacijo.
- Sram in zadrega pri prošnji za pomoč pri branju spletnih vsebin, kar vodi v tiho izogibanje.
- Tesnoba, povezana z neznanim izrazoslovjem, zlasti z digitalnimi izrazi, ki temeljijo na angleščini.
- Prednost ustnim pojasnilom ali osebni komunikaciji pred pisnimi digitalnimi informacijami.

2. Numeričnost (razlaganje podatkov in grafov)

Druga kategorija izzivov se nanaša na numerične veščine, zlasti na sposobnost razlaganja in kritičnega ukvarjanja s podatki in grafičnimi informacijami, predstavljenimi na spletu. Mnogi udeleženci so izrazili zmedo, ko so se soočili z numeričnimi trditvami, statističnimi primerjavami ali vizualnimi prikazi, kot so grafi in diagrami. To težavo je še poslabšalo pomanjkanje zavedanja o tem, kako se lahko številke uokvirijo ali selektivno predstavijo za vplivanje na zaznavanje, kar je vodilo bodisi v brezpogojno sprejemanje podatkov bodisi v popolno nezaupanje vanje. Poleg tega so praktične ovire, kot sta obremenitev vida in utrujenost od zaslona, dodatno odvrnile od ukvarjanja z vsebinami, polnimi podatkov. Najpogostejše izpostavljene težave vključujejo:

- Zmeda med absolutnimi in relativnimi števili, kar vodi v napačno razlago statističnih informacij.

- Težave pri branju ali zaupanju grafom, zlasti tistim, ki se uporabljajo v novicah o zdravju, kriminalu ali gospodarstvu.
- Pomanjkanje razumevanja statističnega uokvirjanja in kako se lahko uporablja za manipulacijo.
- Pasivno ukvarjanje z numeričnimi vsebinami – številke se pogosto sprejemajo brez vprašanj.
- Okvare vida in utrujenost od zaslona zmanjšujejo pripravljenost za razlaganje vsebin, polnih podatkov.

3. Reševanje problemov (digitalna navigacija in odločanje)

Tretja kategorija izzivov je povezana s sposobnostmi reševanja problemov, zlasti v zvezi z digitalno navigacijo in odločanjem. Udeleženci so poročali o znatnih težavah, ko so morali opraviti praktične naloge na spletu, kot so dostop do portalov javnih storitev, upravljanje bančnih postopkov ali izpolnjevanje digitalnih obrazcev. Te izzive sta pogosto okrepila preobsežna količina informacij in zahteve po večopravilnosti sodobnih digitalnih platform, ki so se mnogim zdele zmedene in naporne. Čustveni dejavniki, kot so stres, strah pred nepopravljivimi napakami in zanašanje na druge – zlasti na mlajše družinske člane – so dodatno spodkopali njihov občutek samostojnosti in samozavesti. Ponavljajoče se težave lahko povzamemo na naslednji način:

- Težave pri krmarjenju po spletnih okoljih, kjer je potrebno ukrepanje, predvsem:
 - portali javnih storitev,
 - bančni sistemi,
 - naročniški obrazci,
- Težave pri opravljanju spletnih nalog, kot so plačila, izpolnjevanje obrazcev, interakcija z javnimi organi ali bankami.
- Nezmožnost upravljanja preobremenjenosti z informacijami v tehnološko bogatih okoljih in večopravilnih vmesnikih.
- Čustvena utrujenost, stres in strah pred napakami, ki vodijo v izogibanje situacijam, ki zahtevajo reševanje problemov.
- Zanašanje na intuicijo ali domačnost namesto na strukturirane pristope k odpravljanju težav.
- Močna odvisnost od mlajših družinskih članov, ki se dojema kot ponižujoča ali grožnja zasebnosti.
- Ponavljajoče se izražanje »strahu, da bi nekaj pokvarili« ali »naredili nekaj nepopravljivega« med digitalnimi nalogami.

Očitno je, da je za to demografsko skupino (ljudje z nizkimi digitalnimi veščinami, in sicer starejši od 55 let ali mlajši, ki jim primanjkuje digitalnih veščin) potrebno celovito in ciljno usmerjeno usposabljanje, saj naša študija v vseh državah kaže ponavljajoče se vzorce pri izzivih, s katerimi se ljudje srečujejo.

Poudarki

V vseh državah konzorcija so fokusne skupine razkrile presenetljivo skladnost v vrstah digitalnih izzivov, s katerimi se srečujejo udeleženci, kar potrjuje, da so vprašanja pismenosti, numeričnosti in reševanja problemov med odraslimi z omejenimi digitalnimi veščinami pogosta in globoko zakoreninjena. Medtem ko so bili splošni vzorci podobni, so bile opažene nekatere specifične nianse za posamezno

državo – zlasti na področju pismenosti. V Grčiji so udeleženci pogosto poudarjali težave z izrazoslovjem, ki temelji na angleščini, in digitalnim žargonom, kar je pogosto ustvarjalo dodatne ovire za razumevanje. V Italiji je udeležencem, zlasti starejšim posameznikom ali tistim z nižjimi kognitivnimi sposobnostmi, primanjkovalo zaupanja v svojo sposobnost krmarjenja po digitalnih okoljih ali kritičnega vrednotenja informacij. Po drugi strani pa je med slovenskimi udeleženci večina poročala o dobrem bralnem razumevanju pri vrednotenju besedilnih informacij, pa tudi o dobrih produkcijskih veščinah; vendar je večina udeležencev priznala, da ne preverjajo dejstev, najdenih na spletu, kar bi lahko bilo nevarno tako z vidika prevar kot tudi prikritega oglaševanja. Na Hrvaškem so udeleženci pokazali navade površinskega branja, medtem ko je bilo ukvarjanje z daljšimi besedili omejeno, in obstajala je jasna potreba po več kritičnega razmisleka in časa za učinkovito razlago in vrednotenje pisnih informacij. Kljub tem razlikam ugotovitve dosledno kažejo na potrebo po prilagojenih, a usklajenih pristopih k usposabljanju v celotnem konzorciju, ki zagotavljajo, da so tako skupne kot kontekstualno specifične potrebe učinkovito obravnavane.

Smernice za oblikovanje usposabljanja – razvoj kurikuluma

Na podlagi analize zbranih podatkov in spoznanj, pridobljenih iz fokusnih skupin, izvedenih v Grčiji, Italiji, Sloveniji in na Hrvaškem, priporočamo naslednje smernice za razvoj izobraževalnih modulov, namenjenih izboljšanju digitalnih veščin pri odraslih, starejših od 55 let, ter mlajših posameznikih, ki jim primanjkuje zadostnih digitalnih izkušenj. Kot je bilo omenjeno v prejšnjem poglavju, so ugotovitve iz fokusnih skupin razkrile dosledne izzive v vseh sodelujočih državah, vključno s težavami pri pismenosti, numeričnosti in reševanju problemov v digitalnih okoljih, ki jih dodatno poglobljajo čustvene in psihološke ovire, kot so tesnoba, pomanjkanje samozavesti in strah pred napakami. Medtem ko so bile nekatere specifične nianse za posamezne države ugotovljene, je bila splošna potreba po celovitem in dostopnem usposabljanju univerzalna. Udeleženci so izkazali površne bralne navade, minimalno ukvarjanje z daljšimi besedili, omejeno kritično razmišljanje, zmedo pri numeričnih in grafičnih podatkih, težave pri navigaciji po zapletenih spletnih platformah in prekomerno zanašanje na mlajše družinske člane, kar je vse oviralo njihovo samostojnost in sposobnost učinkovitega sodelovanja v digitalni družbi.

Kot odgovor na te izzive predlagane smernice poudarjajo večdimenzionalni pristop k zasnovi kurikuluma, ki združuje strategije za pismenost, numeričnost, reševanje problemov in gradnjo digitalne samozavesti, pri čemer upošteva tudi čustveno varnost, kulturne preference in vidike dostopnosti. Cilj je ustvariti modularno, prilagodljivo in na učenca osredotočeno usposabljanje, ki udeležencem omogoči kritično sodelovanje, samostojno navigacijo po digitalnih platformah ter razvoj odpornosti in samoučinkovitosti v svetu, ki ga vse bolj poganja tehnologija. Na podlagi teh spoznanj naslednji del predstavlja specifična, praktična priporočila našega konzorcija za zasnovo izobraževalnih modulov, ki obravnavajo ugotovljene vrzeli v veščinah, vključujejo upoštevanje specifičnih državnih vidikov ter spodbujajo tako tehnično usposobljenost kot digitalno samozavest med udeleženci.

1. Pedagoške strategije

Učinkovito usposabljanje za odrasle z omejenimi digitalnimi veščinami zahteva na učenca osredotočen, podporni in kontekstualno ustrezen pristop, ki presega tehnično navodilo. Na podlagi spoznanj, pridobljenih iz fokusnih skupin, je jasno, da se udeleženci soočajo ne le s kognitivnimi izzivi, kot so težave s pismenostjo, numeričnostjo in reševanjem problemov, temveč tudi s čustvenimi in psihološkimi ovirami, vključno s tesnobo, strahom pred napakami ter občutki odvisnosti ali neustreznosti. Za obravnavo teh večplastnih potreb morajo pedagoški pristopi poudarjati realistično relevantnost, povezovanje učnih dejavnosti s praktičnimi situacijami, kot so upravljanje bančnih operacij, razlaga zdravstvenih informacij ali izpolnjevanje digitalnih obrazcev. Navodila morajo biti skrbno stopnjevana, postopoma povečevati kompleksnost, hkrati pa udeležencem omogočati, da gradijo samozavest in obvladovanje na vsaki stopnji. Ustvarjanje psihološko varnega okolja je bistveno: napake je treba normalizirati in obravnavati kot učne priložnosti, spodbujati je treba medsebojno učenje in sodelovanje, vprašanja in pomisleke udeležencev pa je treba potrditi brez obsojanja. Vključevanje motivacijskih strategij, kot sta pozitivno utrjevanje in pričevanja vrstnikov, lahko pomaga zmanjšati tesnobo in spodbuditi miselnost rasti, medtem ko diferencirano tempo zagotavlja, da lahko udeleženci napredujejo v udobnem tempu brez pritiska ali neugodnega primerjanja. Skupaj ta načela zagotavljajo temelj za usposabljanje, ki ni le učinkovito pri razvoju digitalnih veščin, temveč tudi opolnomočujoče, vključujoče in odzivno na čustvene in kognitivne potrebe odraslih učencev.

Za učinkovito izvajanje teh strategij so priporočena naslednja pedagoška načela za razvoj izobraževalnih modulov: najprej, usposabljanje naj se osredotoči na praktične, realistične naloge, s katerimi se bodo

učenci verjetno srečali, kot je navigacija po bančnih platformah, razlaga zdravstvenih informacij ali izpolnjevanje digitalnih obrazcev, s čimer se zagotovi, da je učenje smiselno in neposredno uporabno (učenje, osredotočeno na probleme). Navodila naj bodo skrbno stopnjevana, začenši s preprostimi, obvladljivimi koraki in postopoma uvajajoč več kompleksne naloge, ko udeleženci pridobijo samozavest in kompetence (stopnjevanje). Napake je treba normalizirati in jih uokviriti kot dragocene priložnosti za razmislek in rast (normalizacija napak), medtem ko je spodbujanje sodelovanja in medsebojnega učenja ključno, da lahko udeleženci delijo izkušnje, podpirajo drug drugega in se vključujejo v samostojno ocenjevanje (medsebojno učenje in sodelovanje). Enako pomembno je negovanje čustvene varnosti: tesnobe in negotovosti udeležencev je treba priznati in potrditi, ob razumevanju, da sta spraševanje in „nevednost“ naravni del učnega procesa (okolje čustvene varnosti). Motivacija se lahko spodbuja s pozitivnim utrjevanjem in deljenjem zgodb o uspehu, kar udeležencem pomaga razviti miselnost rasti in graditi odpornost (motivacija in miselnost rasti). Nazadnje, usposabljanje naj se prilagodi diferenciranemu tempu, kar vsakemu učencu omogoča napredovanje v udobnem tempu brez pritiska ali primerjanja, s čimer se spodbuja samozavest, avtonomija in dolgoročno vključevanje v digitalne veščine (diferencirano tempo).

Naslednji seznam ta pedagoška načela prevede v konkretne strateške smernice za naše izobraževalne module, ki ponuja praktična priporočila za strukturiranje učnih izkušenj, ki so privlačne, podporne in prilagojene potrebam odraslih digitalnih učencev:

- Uporabljajte učenje, osredotočeno na probleme, utemeljeno na realističnih kontekstih, kot so bančništvo, zdravstvene informacije in digitalni obrazci.
- Stopnjujte navodila, da se začne s preprostimi koraki in postopoma povečuje kompleksnost.
- Normalizirajte napake, delite se in se učite iz napak ter ustvarite podporno, varno učno okolje.
- Spodbujajte medsebojno učenje in skupinsko sodelovanje ter zagotovite priložnosti za samostojno ocenjevanje.
- Spodbujajte čustveno varnost s potrjevanjem strahov udeležencev, normaliziranjem nevednosti in potrjevanjem, da je vsako vprašanje dobrodošlo.
- Vključite motivacijske elemente (npr. pozitivno utrjevanje, pričevanja udeležencev), da zmanjšate tesnobo in zgradite miselnost rasti.
- Omogočite diferencirano tempo, tako da lahko učenci napredujejo brez pritiska ali primerjanja z drugimi.

Za zaključek, priporočene pedagoške strategije zagotavljajo temeljni okvir za oblikovanje usposabljanja, ki je tako učinkovito kot tudi opolnomočujoče za odrasle z omejenimi digitalnimi veščinami. Z osredotočanjem učenja na realistične naloge, stopnjevanjem navodil, normaliziranjem napak in spodbujanjem medsebojnega sodelovanja, pristop obravnava ne le kognitivne, temveč tudi čustvene in motivacijske potrebe. Poudarjanje čustvene varnosti, motivacije in diferenciranega tempa zagotavlja, da lahko učenci napredujejo v svojem tempu, gradijo samozavest in razvijajo miselnost rasti. Skupaj ta načela ustvarjajo podporno, vključujoče in prilagodljivo učno okolje, ki ne le izboljšuje digitalno pismenost, numeričnost in sposobnosti reševanja problemov, temveč tudi spodbuja avtonomijo, odpornost in trajno vključevanje v digitalni svet.

2. Metode usposabljanja

Oblikovanje učinkovitega usposabljanja za odrasle z omejenimi digitalnimi veščinami zahteva metode, ki so privlačne, interaktivne in prilagojene specifičnim izzivom, ugotovljenim v fokusnih skupinah. Udeleženci imajo največ koristi od pristopov, ki jim omogočajo aktivno izvajanje nalog v realističnih in podpornih kontekstih, namesto pasivnega prejemanja informacij. V delavnicah korak za korakom, ki simulirajo realistične digitalne dejavnosti – kot je navigacija po spletnih obrazcih, izvajanje plačil ali upravljanje portalov javnih storitev – udeleženci gradijo kompetence z praktičnimi izkušnjami. Gamificirani elementi, kot so interaktivne vaje ali digitalne platforme, kot je Eduverse, lahko povečajo motivacijo, ohranjajo pozornost in spodbujajo ponavljajočo se vadbo v okolju z nizkim pritiskom. Razprave, ki jih vodijo vrstniki, in digitalno pripovedovanje zgodb so še posebej dragoceni v skupinskih okoljih, saj spodbujajo skupno učenje, razmislek in gradnjo samozavesti. Usposabljanje naj vključuje tudi vaje, ki udeležence vključujejo v analizo resničnih naslovov, člankov in vizualnih vsebin, s čimer se razvijajo kritična pismenost, numeričnost in sposobnosti reševanja problemov, hkrati pa ostajajo utemeljene v vsakdanjem kontekstu, kar se lahko uporabi tudi v okoljih za samostojno učenje. Vizualni pripomočki, kot so vodniki, slovarčki in priročniki, ki jih je mogoče natisniti, podpirajo razumevanje in pomnjenje, medtem ko „scenariji, varni za napake“ udeležencem omogočajo, da delajo napake v nadzorovanem okolju in se iz njih učijo brez strahu ali zadrege. Končno, vse vsebine morajo biti prilagojene kognitivnim ali senzoričnim omejitvam, vključno z večjimi pisavami, visokokontrastnimi vizualnimi prikazi in poenostavljenimi navodili za vmesnik, s čimer se zagotovi, da je usposabljanje dostopno, vključujoče in podporno za vse udeležence.

Naslednji primeri ponazarjajo konkretne načine izvajanja teh načel v praksi in ponujajo vrsto privlačnih, praktičnih in dostopnih metod, ki obravnavajo tako tehnične kot čustvene potrebe odraslih učencev:

- Delavnice korak za korakom z uporabo simulacij realnih digitalnih nalog.
- Gamificirane dejavnosti (npr. Eduverse).
- Razprave, ki jih vodijo vrstniki, in digitalno pripovedovanje zgodb (če se usposabljanje izvaja v skupinah).
- Interaktivne vaje, ki analizirajo resnične naslove, članke in vizualne vsebine.
- Vizualni vodniki, slovarčki in priročniki, ki jih je mogoče natisniti.
- Vključite „scenarije, varne za napake“, ki udeležencem omogočajo napake v nadzorovanem okolju.
- Prilagodite predstavitev vsebine za osebe s kognitivnimi ali senzoričnimi omejitvami (npr. velike pisave, barvni kontrast, poenostavljena navodila za vmesnik).

Vključitev teh metod usposabljanja zagotavlja, da je učenje aktivno, kontekstualizirano in podporno, kar udeležencem omogoča, da pridobijo samozavest, medtem ko razvijajo praktične digitalne veščine. Z združevanjem simulacij, gamificiranih dejavnosti, interakcij med vrstniki in skrbno zasnovanih vizualnih pripomočkov usposabljanje ustvarja okolje z nizkim pritiskom, kjer se napake obravnavajo kot učne priložnosti in kjer lahko učenci napredujejo v svojem tempu. Prilagajanje vsebine za upoštevanje kognitivnih in senzoričnih razlik dodatno izboljšuje dostopnost in vključenost, medtem ko vaje, ki temeljijo na informacijah iz resničnega sveta, krepijo kritično mišljenje in sposobnosti reševanja problemov. Skupaj ti pristopi spodbujajo ne le kompetence, temveč tudi avtonomijo, odpornost in pozitiven odnos do digitalnega vključevanja, kar predstavlja osnovo za trajno učenje in opolnomočenje v vse bolj digitalnem svetu.

3. Strategije za samostojno učenje

Učinkovite strategije za samostojno učenje so ključne za opolnomočenje odraslih z omejenimi digitalnimi veščinami, da nadaljujejo z neodvisnim učenjem, s čimer krepijo veščine in samozavest, razvite s strukturiranimi metodami usposabljanja. Na podlagi interaktivnih delavnic, igrificiranih vaj in dejavnosti, vodenih s strani vrstnikov, ki so bile opisane prej, samostojno učenje učencem zagotavlja praktična orodja za utrjevanje znanja, vadijo v svojem tempu in se soočajo z izzivi v varnem okolju z nizkim pritiskom. Strategije, kot so tiskani vodniki z opombami in primeri, vizualni pripomočki korak za korakom in nasveti za odpravljanje težav, podpirajo učence pri krmarjenju po običajnih digitalnih nalogah, hkrati pa zmanjšujejo tesnobo in strah pred napakami. Skrbno izbrani sezname zanesljivih spletnih strani in orodij za preverjanje dejstev spodbujajo varno raziskovanje spletnih vsebin, medtem ko kratke vaje za vajo učencem omogočajo takojšnjo uporabo novih veščin in utrjevanje učnih izidov. Dodatne podpore, vključno z zvočnim pripovedovanjem, podnapisi in jasno, dosledno zasnovano vmesnika, ustrezajo različnim učnim potrebam in zmanjšujejo kognitivno preobremenitev. Vključevanje pisanja dnevnika, sledenja napredku in motivacijskih elementov, kot so značke ali kljukice, pomaga učencem spremljati dosežke, ohranjati vključenost in spodbujati občutek dosežka, medtem ko priporočila za pogoste odmore in upravljanje kognitivne obremenitve zagotavljajo trajno in učinkovito vajo. Za lažje samostojno učenje so zato priporočene naslednje smernice:

- Zagotovite enostavne tiskane vodnike z opombami in primeri za vsa tematska področja, kjer so bili ugotovljeni izzivi.
- Razdelite skrbno izbrane seznime varnih, zanesljivih spletnih strani in orodij za preverjanje dejstev.
- Spodbujajte pisanje dnevnika ali beleženje spletnih nalog za utrjevanje ponavljanja.
- Vključite vizualne pripomočke korak za korakom, kot so posnetki zaslona in ikone, da vodite učence skozi digitalne procese z minimalno besedila.
- Ustvarite kratke vaje za vajo na koncu vsakega odseka, ki učencem omogočajo takojšnjo uporabo naučenega v varnem kontekstu z nizkim stresom.
- Vključite nasvete za odpravljanje težav pri pogostih napakah ali težavah, napisane v preprostem jeziku, da zgradite samozavest in zmanjšate strah pred tem, da bi nekaj "pokvarili".
- Vključite zvočno pripovedovanje in podnapise za podporo različnim učnim stilom in izboljšanje dostopnosti za uporabnike s težavami pri branju.
- Zagotovite sledenje napredku in preproste dosežke (npr. značke ali kljukice), da motivirate učence in jim daste občutek dosežka.
- Zagotovite jasen, minimalističen vmesnik z dosledno navigacijo, da se lahko uporabniki osredotočijo na vsebino, ne da bi se izgubili ali bili preobremenjeni.
- Predlagajte pogoste odmore in strategije za upravljanje kognitivne obremenitve, da preprečite utrujenost in podprete trajno vključenost.

Za zaključek, strategije za samostojno učenje služijo kot ključna dopolnitev strukturiranemu usposabljanju, saj učencem omogočajo, da samostojno ponotranjijo, vadijo in razširjajo svoje digitalne veščine. Z zagotavljanjem dostopnih, praktičnih in motivacijskih virov te strategije krepijo samozavest, avtonomijo in odpornost, kar učencem omogoča varnejše in bolj kompetentno krmarjenje po spletnih okoljih. Poleg tega spodbujajo miselnost vseživljenjskega učenja, spodbujajo odrasle, da nenehno raziskujejo, vrednotijo in komunicirajo z digitalnimi informacijami brez strahu ali odvisnosti, kar na koncu podpira večjo digitalno vključenost in opolnomočenje.

4. Metodologija za oblikovanje kurikuluma

Razvoj učinkovitega kurikuluma za odrasle učence z omejenimi digitalnimi veščinami zahteva metodologijo, ki je hkrati utemeljena na dokazih in odzivna na edinstvene potrebe ciljne populacije. Prvi bistveni korak pri vsakem takšnem prizadevanju vključuje izvedbo temeljite ocene lokalnih potreb, kot so fokusne skupine, ki jih je naš konzorcij izvedel s potencialnimi učenci, da bi opredelili specifične izzive, vrzeli in prednostne naloge pri pismenosti, numeričnosti in reševanju problemov v digitalnih kontekstih. Z utemeljitvijo zasnove kurikuluma na resničnih izkušnjah in izraženih težavah udeležencev lahko razvijalci zagotovijo, da je vsak modul relevanten, praktičen in prilagojen kognitivnim, čustvenim in motivacijskim zahtevam učencev. Razumevanje teh potreb omogoča tudi izvajalcem usposabljanja, da predvidijo ovire, kot so tesnoba, pomanjkanje samozavesti ali zanašanje na druge, ter v kurikulum vgradijo strategije, ki izrecno obravnavajo te ovire.

Ko so potrebe jasno opredeljene, se lahko vsako tematsko področje – tj. pismenost, numeričnost in reševanje problemov – poveže z enim ali več specifičnimi izobraževalnimi moduli, skrbno strukturiranimi tako, da so usklajeni z začetnimi kompetencami učencev in želenimi rezultati. Na ta način kurikulum sprejme prilagodljivo zasnovo, ki vključuje tako skupinske kot individualne učne poti, da se prilagodi različnim učenim stilom, tempu in preferencam. Pilotiranje modulov v majhnih skupinah je ključno, saj razvijalcem omogoča preverjanje relevantnosti, jasnosti in dostopnosti vsebine, hkrati pa zbirajo povratne informacije neposredno od učencev o tem, kaj deluje in kaj potrebuje izboljšave. Vključevanje udeležencev v soustvarjanje ali ocenjevanje zgodnjih različic usposabljanja povečuje občutek lastništva in relevantnosti, spodbuja aktivno vključenost in krepi močnejšo povezavo med učenci in gradivom.

Poleg tehnične vsebine mora metodologija kurikuluma vključiti stopnjevanje ne le za pridobivanje znanja, ampak tudi za čustveni in motivacijski razvoj. Orodja za formativno ocenjevanje, kot so samoocenjevalni kontrolni seznam in dnevniki napredka na podlagi nalog, učencem zagotavljajo strukturirane priložnosti za razmislek o svoji rasti, prepoznavanje dosežkov in določanje področij, ki zahtevajo dodatno pozornost. Stopnjevanje zagotavlja, da učenci postopoma napredujejo, hkrati gradijo kompetence in samozavest, medtem ko ukrepi, kot so pozitivno utrjevanje, podpora vrstnikov in vaje, varne za napake, pomagajo ohranjati motivacijo in zmanjševati tesnobo. S sistematičnim vključevanjem teh elementov kurikulum obravnava celoten spekter potreb učencev, pri čemer uravnoteži pridobivanje veščin s čustveno in kognitivno podporo.

Za operacionalizacijo teh načel se lahko proces razvoja kurikuluma strukturira okoli niza konkretnih korakov, ki vodijo tako pri ustvarjanju vsebine kot pri njeni izvedbi. Ti koraki zagotavljajo, da je vsak modul utemeljen na dejanskih potrebah učencev, spodbuja aktivno vključenost in vključuje ponavljajoče se povratne informacije za izboljšanje učne izkušnje. S sledenjem jasni metodologiji lahko izvajalci usposabljanja uskladijo tematska področja s specifičnimi cilji, zagotovijo prilagodljive učne poti ter vključijo ocenjevanje in motivacijsko stopnjevanje na način, ki maksimira tako pridobivanje veščin kot samozavest učencev. Naslednji seznam opisuje priporočen pristop za ustvarjanje kurikuluma, ki je hkrati praktičen in odziven na edinstvene izzive, s katerimi se srečujejo odrasli učenci v digitalnih okoljih:

- Sledite oceni lokalnih potreb prek fokusnih skupin s ciljnim uporabniki.
- Povežite vsako tematsko področje (pismenost, numeričnost, reševanje problemov) z enim ali več specifičnimi izobraževalnimi moduli.
- Pilotirajte module v majhnih skupinah in jih izboljšajte na podlagi povratnih informacij.
- Zagotovite tako skupinske kot individualne učne poti.
- Vključite orodja za formativno ocenjevanje, kot so samoocenjevalni kontrolni seznam in dnevnik napredka na podlagi nalog.
- Vključite udeležence v soustvarjanje ali ocenjevanje zgodnjih različic vsebine usposabljanja, da povečate relevantnost in občutek lastništva.
- Vgradite stopnjevanje za čustveni in motivacijski napredek, ne le za pridobivanje tehničnih veščin.

Za zaključek, metodološko utemeljen pristop k oblikovanju kurikulumov zagotavlja, da je usposabljanje zelo relevantno, prilagodljivo in osredotočeno na učenca. S povezovanjem vsakega modula z ocenami lokalnih potreb, pilotiranjem in izboljševanjem vsebine na podlagi resničnih povratnih informacij uporabnikov ter vključevanjem tako tehničnega kot čustvenega stopnjevanja lahko kurikulum učinkovito podpira učence pri pridobivanju ključnih digitalnih veščin, hkrati pa gradi samozavest, avtonomijo in odpornost. Ta metodologija ne le krepi učinkovitost posameznih modulov, ampak tudi spodbuja trajno vključenost in opolnomočenje, kar postavlja temelje za vseživljenjsko učenje in smiselno sodelovanje v digitalnih okoljih.

Nenazadnje je osrednji element pri načrtovanju in izvajanju usposabljanja za digitalne veščine odraslih človeški dejavnik, ki presega tehnično vsebino in obravnava čustva, motivacijo in socialne interakcije učencev. Ti programi so najučinkovitejši, kadar izvajalci usposabljanja prepoznajo ranljivost, tesnobo ali občutke neustreznosti, ki jih udeleženci morda prinašajo, in aktivno ustvarjajo okolje zaupanja, empatije in spodbude. Osebna pozornost, potrpežljivost in spoštljiva komunikacija pomagajo učencem, da se počutijo cenjene in varne, kar jim omogoča, da se bolj polno vključijo v zahtevno gradivo. Enako pomembno je spodbujanje medsebojne podpore in sodelovanja, kjer lahko učenci delijo izkušnje, postavljajo vprašanja brez strahu pred obsojanjem in se učijo drug od drugega. S postavitvijo človeške razsežnosti v jedro usposabljanja programi ne le gradijo tehnično usposobljenost, ampak tudi krepijo samozavest, avtonomijo in občutek pripadnosti, kar zagotavlja, da učenci ostanejo motivirani in opolnomočeni za nadaljevanje svoje digitalne poti.

Tematska področja usposabljanja na podlagi izzivov

Na podlagi celovitih kvantitativnih in kvalitativnih ugotovitev iz fokusnih skupin in anket smo opredelili sklop tematskih področij usposabljanja, ki obravnavajo najnujnejše vrzeli in ovire pri digitalnem vključevanju, utemeljenih na izzivih iz resničnega življenja. S strukturiranjem usposabljanja okoli teh ciljnih področij lahko programi udeležencem zagotovijo praktične, neposredne izkušnje, hkrati pa spodbujajo samozavest, samostojnost in kritično razmišljanje. Ta okvir je zasnovan tako, da spodbuja ne le funkcionalno digitalno pismenost, ampak tudi čustveno odpornost in samoučinkovitost, s čimer zagotavlja, da so udeleženci opremljeni za varno, kritično in neodvisno interakcijo v vse bolj digitalnem

svetu.

Naslednji odstavki predstavljajo specifična področja usposabljanja, ki ponazarjajo, kako vsako področje ustreza ugotovljenim potrebam in ponuja konkretne priložnosti za razvoj veščin in opolnomočenje. Ta področja zajemajo podroben okvir za več ciljnih sektorjev usposabljanja, ki jih je mogoče oblikovati za izboljšanje njihove sposobnosti obvladovanja napačnih informacij, krmarjenja po digitalnih okoljih in samozavestnega grajenja funkcionalne digitalne pismenosti.

Strukturirane smernice za usposabljanje odraslih, ki se soočajo z digitalnimi izzivi in dezinformacijami

1. Kritično digitalno branje in veščine vrednotenja

Za varno krmarjenje po spletnih vsebinah niso potrebne le tehnične sposobnosti, temveč tudi veščine kritičnega branja in analitičnega mišljenja za vrednotenje zanesljivosti virov, razlago numeričnih in vizualnih podatkov ter prepoznavanje manipulativnih taktik. To področje usposabljanja se osredotoča na opremljanje udeležencev s praktičnimi strategijami za samozavestno branje, analiziranje in preverjanje digitalnih vsebin, s čimer se spodbuja informirano odločanje in odpornost proti dezinformacijam.

Cilj: Glavni cilj tega modula je opolnomočiti udeležence, da kritično ocenijo spletne vsebine in ločijo verodostojne informacije od zavajajočega, manipulativnega ali goljufivega gradiva. Poleg zgolj prepoznavanja lažnih informacij bodo udeleženci razvili razumevanje različnih vrst napačnih informacij, dezinformacij in zlonamernih informacij, pridobili sposobnost razlaganja in vrednotenja podatkov in grafov, predstavljenih v digitalnih medijih, ter gojili samozavest pri preverjanju virov in samostojnem presojanju o zanesljivosti informacij, s katerimi se srečujejo na spletu.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno iz fokusnih skupin v vseh državah konzorcija, so horizontalne potrebe za vse upravičence:

- Težave pri ločevanju resničnih od lažnih vsebin.
- Omejeno razumevanje napačnih informacij, dezinformacij in zlonamernih informacij.
- Nizka samozavest pri preverjanju virov.
- Izzivi pri razlagi grafov in podatkov v novicah/medijih.

Na podlagi ugotovljenih potreb ta modul udeležence opremi s praktičnimi strategijami za kritično branje, vrednotenje in preverjanje digitalnih vsebin, kar jim omogoča, da z zaupanjem prepoznajo zanesljive informacije in se uprejo dezinformacijam.

Učni cilji

- a. Povečati zavedanje o vrstah in razširjenosti napačnih informacij, dezinformacij in zlonamernih informacij na spletu.
- b. Razviti veščine za ocenjevanje verodostojnosti spletnih strani, novičarskih člankov in objav na družbenih medijih.
- c. Zgraditi sposobnost za natančno razlago grafov, statističnih podatkov in vizualnih podatkov.
- d. Spodbuditi samozavest pri preverjanju informacij z uporabo več zanesljivih virov.
- e. Spodbuditi navade reflektivnega branja, ki presegajo površinsko ukvarjanje z digitalnimi vsebinami.

Učni izidi

- a. Prepoznati in razvrstiti zavajajoče, manipulativne ali lažne spletne informacije.
- b. Oceniti verodostojnost digitalnih virov s preverjanjem avtorstva, konteksta objave in podpornih dokazov.
- c. Uporabiti tehnike vzporednega branja v več virih.
- d. Uporabiti tehnike preverjanja dejstev z uporabo zanesljivih spletnih orodij in strategij navzkrižnega preverjanja.
- e. Pokazati večjo samozavest in samostojnost pri krmarjenju in ocenjevanju spletnih informacij.

Priporočene dejavnosti usposabljanja

Naslednje dejavnosti so zasnovane tako, da udeležencem zagotavljajo praktične, neposredne priložnosti za razvoj veščin kritičnega digitalnega branja, vrednotenja in podatkovne pismenosti v podpornem in privlačnem okolju:

- Praktične delavnice z uporabo anonimiziranih primerov iz resničnega življenja (npr. naslovi lažnih novic, zavajajoče objave na Facebooku).
- Vzporedno branje: učenje navzkrižnega preverjanja z drugimi spletnimi viri.
- Praksa zanesljivih virov: določitev meril za prepoznavanje in iskanje zanesljivih vsebin.
- Okviri za vrednotenje (npr. metoda SIFT: Ustavi se, Preveri vir, Poišči boljše poročanje, Sledi trditvam).
- Vaja uporabe orodij za preverjanje dejstev (npr. Google obratno iskanje slik, Media Bias/Fact Check).
- Prepoznavanje pristranskosti in manipulacije: poučevanje taktik prepričevanja (čustveno obarvan jezik, obremenjeni izrazi, lažna avtoriteta).
- Osnove podatkovne pismenosti: kako brati palične diagrame, linijske grafe, odstotke in statistične podatke.

Način izvedbe

- Skupinska analiza, vodena s strani moderatorja, in vodeno odkrivanje.
- Spletni izobraževalni moduli v lastnem tempu.
- Refleksivne vaje »ustavi se in premisli« za zmanjšanje kognitivne preobremenitve.

Okvirne dejavnosti, preizkušene v fokusnih skupinah

Med fokusnimi skupinami, ki so bile izvedene za pripravo kurikulumu, so se udeleženci vključili v praktične dejavnosti, ki so posnemale priporočene pristope usposabljanja. Na primer, (a) predstavljeni so jim bili anonimizirani novičarski članki in objave na družbenih medijih ter so morali prepoznati morebitne dezinformacije, razpravljati o svojem razmišljanju in primerjati svoje presoje z vrstniki. (b) V vajah vzporednega branja so udeleženci vadili navzkrižno preverjanje trditev z uporabo več spletnih virov, medtem ko so jim vodena srečanja pomagala določiti merila za prepoznavanje zanesljivih vsebin, kot so vrednotenje avtorstva, datuma objave in verodostojnosti spletne strani. (c) Z uporabo poenostavljenih okvirov, kot je metoda SIFT, so se udeleženci korak za korakom učili preverjati vire, iskati boljše poročanje in slediti trditvam. (d) Vaje preverjanja dejstev so vključevale praktično vajo z orodji, kot je Google obratno iskanje slik, za preverjanje slik in izjav. (e) Udeleženci so analizirali tudi

primere čustveno obarvanega jezika, prepričevalnega izražanja ali lažne avtoritete, da bi razumeli tehnike manipulacije, zlasti v novinarskih naslovih. Nazadnje, (f) so jih osnovne vaje podatkovne pismenosti vodile skozi branje paličnih diagramov, linijskih grafov, odstotkov in drugih statističnih podatkov, s čimer so krepile samozavest pri vizualni razlagi informacij. Vse dejavnosti so bile izvedene prek razprav, vodenih s strani moderatorja, modulov v lastnem tempu in refleksivnih vaj »ustavi se in premisli«, kar je udeležencem omogočilo, da so gradivo obdelovali v obvladljivem tempu in uporabljali kritične veščine v podpornem okolju.

2. Usposabljanje za funkcionalno digitalno numeričnost in finančne vmestnike

Na podlagi analize zbranih podatkov in spoznanj iz fokusnih skupin se to področje usposabljanja osredotoča na izboljšanje digitalne numeričnosti in praktičnih veščin za upravljanje osebnih financ na spletu.

Cilj: Cilj je zgraditi samozavest in kompetence udeležencev pri uporabi digitalnih orodij za vsakodnevna finančna opravila, kot so spletno bančništvo, plačevanje računov in razlaga podatkov v praktičnih kontekstih. Namen usposabljanja je zmanjšati tesnobo v zvezi s finančno tehnologijo, spodbuditi samostojno interakcijo z digitalnimi platformami in opremiti učeče se s strategijami za prepoznavanje napak ali goljufivih dejavnosti pri digitalnih transakcijah. S kombinacijo simulacij korak za korakom, vaj iz podatkovne pismenosti in varnih vadbenih okolij učenci postopoma pridobivajo tako tehnične veščine kot samozavest za samostojno delo s finančnimi digitalnimi vmesniki.

Učni cilji:

- a. Povečati poznavanje običajnih spletnih bančnih in finančnih platform.
- b. Razviti sposobnost razlage digitalnih grafov, diagramov in numeričnih podatkov, povezanih z osebnimi financami.
- c. Prepoznati in preprečiti morebitne finančne goljufije, vključno s poskusi ribarjenja.
- d. Spodbuditi samoučinkovitost in zmanjšati tesnobo pri opravljanju digitalnih finančnih nalog.

Učni izidi:

- a. Udeleženci lahko z minimalno podporo opravljajo rutinske spletne finančne transakcije, kot so plačevanje računov ali preverjanje stanja na računu.
- b. Udeleženci lahko natančno berejo in razlagajo digitalne diagrame, grafe in povzetke osebnih finančnih podatkov.
- c. Udeleženci lahko prepoznajo sumljive povezave, goljufiva sporočila ali nenavadne dejavnosti na računu.
- d. Udeleženci lahko zaključijo transakcije (npr. nakupovanje) na spletnih digitalnih platformah.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno iz fokusnih skupin v vseh državah konzorcija, so ponavljajoče se potrebe za vse upravičence:

- Visoka stopnja tesnobe v zvezi s spletnim bančništvom.
- Težave pri razlagi digitalnih grafov (npr. računi, posojila).
- Nizka stopnja vključenosti na transakcijskih platformah.

Priporočene dejavnosti usposabljanja

- Seznanjanje z vmesniki za bančništvo, plačevanje računov in aplikacijami za načrtovanje proračuna.
- Simulacije nalog korak za korakom: plačilo komunalnega računa, preverjanje stanja na računu, odkrivanje goljufivih bremenitev.
- Vodiči po vizualizaciji podatkov z uporabo znanih primerov (npr. poraba vode, računi za mobilni telefon).
- Preprečevanje goljufij: Usposabljanje o vzorcih ribarjenja v finančnih kontekstih.

Način

izvedbe:

Usposabljanje je potekalo s kombinacijo srečanj v majhnih skupinah z možnostjo ponavljanja vaje, spletnih modulov v lastnem tempu za samostojno utrjevanje ter vizualnih, natisljivih vodnikov v nacionalnem jeziku udeležencev. Posnetki zaslona in navodila z opombami so podprli razumevanje, medtem ko je praktično ponavljanje udeležencem omogočilo, da so v okolju z nizkim pritiskom pridobili obvladovanje in samozavest. Smernice za izvedbo so torej:

- Srečanja v majhnih skupinah z možnostjo ponavljanja vaje.
- Spletno usposabljanje v lastnem tempu.
- Vizualni, natisljivi vodniki v nacionalnem jeziku s posnetki zaslona.

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Med fokusnimi skupinami, izvedenimi za razvoj tega kurikuluma, so se udeleženci vključili v praktične, neposredne vaje, ki so odražale resnične finančne scenarije. Na primer:

(a) Seznanjanje z bančnimi vmesniki je udeležencem omogočilo simulacijo plačevanja komunalnih računov, preverjanje stanja ali odkrivanje goljufivih bremenitev. En udeleženec je komentiral: *»Nikoli si nisem mislil, kako enostavno je na spletu narediti napako – počutim se varneje, ker lahko najprej vadim tukaj.«* Drug udeleženec je opazil: *»Ko sem videl korake, razdeljene na manjše dele, sem dobil občutek, da bi to lahko naredil doma brez panike.«*

(b) Simulacije korak za korakom so udeležence vodile skozi uporabo aplikacij za načrtovanje proračuna in branje digitalnih izpiskov, s čimer so krepile zaporedno razmišljanje.

(c) Vodiči po vizualizaciji podatkov so uporabljali znane primere, kot so računi za vodo ali mobilni telefon, da so udeležence naučili, kako razlagati linijske grafe, palične diagrame in odstotke. *»Običajno grafe preskočim – zdijo se mi zmedeni – zdaj pa dejansko razumem, kaj pomenijo,«* je dejal eden od prisotnih.

(d) Vaje za preprečevanje goljufij so vključevale prepoznavanje poskusov ribarjenja in razumevanje pogostih prevar, s čimer so spodbujale kritično zavedanje o spletnih grožnjah.

3. Delavnice za digitalno navigacijo in reševanje problemov

To področje usposabljanja se osredotoča na povečanje samozavesti in samostojnosti udeležencev pri krmarjenju po digitalnih okoljih in reševanju manjših tehničnih težav.

Cilj: Na podlagi ugotovitev iz fokusnih skupin in vprašalnikov je cilj opremiti učeče se s praktičnimi strategijami za interakcijo z zapletenimi digitalnimi vmesniki, kot so portali e-uprave, spletni obrazci in naročniške storitve, hkrati pa zmanjšati tesnobo in kognitivno preobremenitev. Usposabljanje poudarja praktično vajo, vodeno odkrivanje in strategije reševanja problemov, ki udeležencem omogočajo postopno gradnjo samostojnosti. Z vključevanjem scenarijev iz resničnega življenja in vaj, ki so »varne za napake«, lahko učenci eksperimentirajo z rešitvami, razvijajo veščine odpravljanja težav in povečajo samozavest pri samostojnem upravljanju vsakodnevnih digitalnih nalog.

Učni cilji:

- a. Povečati poznavanje pogosto uporabljenih javnih in zasebnih digitalnih platform.
- b. Razviti praktične veščine reševanja problemov za obvladovanje manjših tehničnih ali navigacijskih izzivov.
- c. Uvesti kognitivne strategije za upravljanje preobremenjenosti z informacijami in ohranjanje osredotočenosti.
- d. Spodbuditi samoučinkovitost in zmanjšati odvisnost od družinskih članov ali podpornega osebja za rutinske digitalne naloge.

Učni izidi:

- a. Udeleženci lahko uspešno opravijo običajne spletne naloge, kot so izpolnjevanje obrazcev, iskanje informacij ali odjava od storitev.
- b. Udeleženci lahko sistematično pristopijo k novim digitalnim izzivom z uporabo tehnik reševanja problemov in kritičnega mišljenja.
- c. Udeleženci poročajo o večji samozavesti in zmanjšanem stresu pri samostojni interakciji z digitalnimi sistemi.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno iz fokusnih skupin v vseh državah konzorcija, so glavne potrebe za vse upravičence:

- Težave z zapletenimi vmesniki (npr. portali e-uprave, obrazci).
- Težave pri odjavi/blokiranju.
- Preobremenjenost z informacijami, ki ovira osredotočenost.

Priporočene dejavnosti usposabljanja:

Za obravnavo ugotovljenih izzivov so delavnice vključevale različne interaktivne in praktične vaje, zasnovane tako, da posnemajo resnične digitalne situacije. Dejavnosti so poudarjale praktično vajo, vodeno raziskovanje in reševanje problemov v okolju z nizkim pritiskom, kar je udeležencem omogočilo eksperimentiranje, varno delanje napak in postopno grajenje samozavesti. S kombinacijo strukturiranih nalog in refleksivne razprave lahko učenci ponotranjijo strategije za krmarjenje po zapletenih vmesnikih, upravljanje preobremenjenosti z informacijami in samostojno reševanje pogostih digitalnih težav.

- Vodeno raziskovanje pogosto uporabljenih javnih spletnih strani (npr. zdravstvo, prevoz, občinske storitve).
- Vaje: izpolnite lažni spletni obrazec, pridobite informacije, odjavite se s seznama prejemnikov e-pošte.
- Kognitivne strategije: kako poenostaviti brskanje z uporabo zaznamkov, združevanja zavihkov, razširitev za zapiske.

- Igre ali scenariji za reševanje problemov (»Kaj bi storili, če...«).

Način izvedbe:

Usposabljanje je potekalo z medsebojno podprtim učenjem v majhnih skupinah in s postopnimi navodili, projiciranimi na zaslon ali v simulatorjih za spletna okolja. Udeleženci so imeli koristi od vodenega odkrivanja, kjer so moderatorji najprej prikazali naloge, nato pa so sledili samostojni poskusi. Ponavljanje, povratne informacije in razprava so spodbujali razumevanje in samozavest, medtem ko so vaje z nizkim pritiskom in varne za napake učencem omogočile eksperimentiranje brez strahu pred napakami. Smernice so torej:

- Učenje od vrstnikov ali na primerih (v fizičnih oziroma spletnih okoljih).
- Navigacija na zaslonu z uporabo simulatorjev ali projiciranih postopnih navodil.

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Med fokusnimi skupinami so se udeleženci vključili v strukturirane praktične dejavnosti za simulacijo resničnih digitalnih izzivov; okvirno so bile izvedene naslednje vaje:

(a) Vodeno raziskovanje spletnih strani javnih storitev (npr. zdravstveni portali, občinske storitve, spletne strani o prevozu) je udeležencem omogočilo, da so se seznanili s postavitvijo, navigacijo in funkcijami iskanja.

(b) Praktične naloge so vključevale iskanje informacij in odjavo s seznamov prejemnikov e-pošte, kar je krepilo postopno reševanje problemov. Udeleženka je komentirala: *»Nikoli si nisem mislila, da je odjava lahko tako zmedena – zdaj se počutim bolj sposobno.«* Druga je omenila: *»Ker me je nekdo najprej vodil, je bilo manj strašljivo – zdi se mi, da bi to zdaj lahko naredila sama.«*

(c) Vaje kognitivnih strategij so udeležence naučile, kako poenostaviti brskanje, na primer z uporabo zaznamkov, kar je pomagalo pri obvladovanju preobremenjenosti z informacijami. Udeleženec je opazil: *»Običajno se izgubim, ko je odprtih preveč zavihkov – zdaj imam metodo, da to obdržim pod nadzorom.«*

(d) Igre za reševanje problemov in scenariji »Kaj bi storili, če...« so spodbujali udeležence k iskanju rešitev za realistične digitalne izzive, s čimer so krepili kritično razmišljanje v okolju z nizkim pritiskom.

4. Prepoznavanje napačnih informacij in prevar

Ta del se je osredotočil na opremljanje udeležencev z veščinami za prepoznavanje in učinkovito odzivanje na pogoste oblike spletnih prevar, vključno z ribarjenjem (phishing) po e-pošti, goljufivimi SMS sporočili in zavajajočimi spletnimi stranmi.

Cilj: Cilj je zmanjšati tesnobo in strah, povezana z morebitnimi prevarami, povečati ozaveščenost o osebnih pravicah, kot je GDPR, in zagotoviti praktična orodja za varno digitalno interakcijo, da bi udeležencem pomagali prepoznati in se odzvati na pogoste oblike spletnih prevar, vključno s prevarami prek SMS sporočil, poskusi ribarjenja in dezinformacijami. Z vključevanjem v interaktivne vaje udeleženci razvijejo samozavest pri prepoznavanju groženj, sprejemanju ustreznih ukrepov in razumevanju razpoložljivih poti za pravna sredstva, s čimer se spodbuja tako digitalna varnost kot samostojnost.

Učni cilji:

a. Izboljšati sposobnost prepoznavanja morebitnih prevar, poskusov ribarjenja in drugih zavajajočih spletnih vsebin.

- b. Povečati razumevanje pravic do zasebnosti, vključno z GDPR, in ustreznih načinov za njihovo uveljavljanje.
- c. Razviti praktične strategije odzivanja na sumljive digitalne interakcije.
- d. Zgraditi samozavest pri samostojnem odločanju v kontekstih spletne varnosti.

Učni izidi:

- a. Udeleženci lahko prepoznajo e-poštna sporočila z ribarjenjem, goljufiva sporočila in sumljive spletne strani.
- b. Udeleženci pokažejo poznavanje korakov za blokiranje, prijavo ali zmanjšanje spletnih groženj.
- c. Udeleženci razumejo in znajo uporabljati svoje pravice do zasebnosti podatkov.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno iz fokusnih skupin v vseh državah konzorcija, so osnovne potrebe za vse upravičence:

- Težave pri prepoznavanju prevar (zlasti prek SMS sporočil).
- Strah pred manipulacijo ali preslepitvijo.
- Nepoznavanje pravic in možnosti za ukrepanje (npr. GDPR).

Dejavnosti usposabljanja:

Za obravnavo ugotovljenih potreb je ta modul uporabljal interaktivne, izkustvene vaje, ki udeležencem omogočajo vadbo prepoznavanja prevar in odzivanja nanje v nadzorovanem okolju z nizkim stresom. Poudarek je na praktičnem vključevanju, vizualnem prepoznavanju in učenju na podlagi scenarijev za utrditev razumevanja in grajenje samozavesti.

- Vizualne knjižnice pogostih prevar: e-poštna sporočila z ribarjenjem, sumljiva SMS sporočila, lažne spletne strani.
- Interaktivno prepoznavanje opozorilnih znakov: Kaj je videti sumljivo? Kateri so opozorilni znaki?
- Demonstracije postopkov: blokiranje/prijava pošiljateljev, prilagajanje nastavitev zasebnosti.
- Razumevanje pravic po GDPR: Pravica do izbrisa, nadzor nad podatki in kanali za pritožbe.

Način

izvedbe:

Usposabljanje združuje igranje vlog po scenarijih in preglede resničnih primerov za spodbujanje izkustvenega učenja, medtem ko spletni moduli v lastnem tempu zagotavljajo priložnosti za utrjevanje v ritmu učenca. Zagotovljeni so tudi tiskani »plonk listki« in kontrolni sezname za odzivanje, ki služijo kot hitri referenčni pripomočki in podpirajo učence pri samozavestni in samostojni uporabi veščin:

- Igranje vlog in preglede resničnih primerov.
- Spletno usposabljanje v lastnem tempu.
- Dostop do tiskanih »plonk listkov« in kontrolnih seznamov za odzivanje.

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Udeleženci so se ukvarjali z vizualnimi knjižnicami, ki so predstavljale resnične primere e-poštnih sporočil z ribarjenjem, sumljivih SMS sporočil in lažnih spletnih strani, kar jim je

pomagalo prepoznati vzorce prevar. V interaktivnih vajah so se učenci učili analizirati sporočila, da bi opazili opozorilne znake in sumljive elemente, s čimer so postopoma gradili samozavest pri prepoznavanju opozorilnih znakov. Demonstracije korak za korakom so udeležence vodile, kako blokirati ali prijaviti pošiljatelje in prilagoditi nastavitve zasebnosti, kar jim je omogočilo takojšnjo vadbo in uporabo teh postopkov na svojih napravah. Nazadnje so se učenci seznanili s svojimi pravicami po GDPR, vključno z nadzorom nad podatki in pravico do izbrisa, s čimer so utrdili tako znanje kot opolnomočenost pri ravnanju z osebnimi podatki na spletu.

5. Usposabljanje za gradnjo samozvesti in digitalno samoučinkovitost

Strah, tesnoba in občutki nekompetentnosti so med najmočnejšimi čustvenimi ovirami, ki odraslim preprečujejo samozavestno uporabo digitalnih orodij. Mnogi udeleženci poročajo, da se kljub samostojnosti v življenju zunaj spleta na spletu počutijo nemočne, se izogibajo digitalnim nalogam in se bojijo, da bi naredili nepopravljive napake.

Cilj: Cilj tega področja usposabljanja je bil pomagati udeležencem premagati te čustvene ovire, kot so strah, tesnoba in nizka samopodoba, povezane z digitalnim vključevanjem, zgraditi samoučinkovitost in razviti pozitiven odnos do tehnologije s proslavljanjem uspehov, normalizacijo napak in spodbujanjem medsebojne podpore. Z vključevanjem reflektivnih, varnih in socialno podprtih vaj lahko učenci postopoma pretvorijo tesnobo v kompetentnost in radovednost.

Učni

cilji:

- Spodbujati miselnost rasti in zmanjšati strah, povezan z digitalnim vključevanjem.
- Spodbujati prepoznavanje in proslavljanje manjših digitalnih uspehov.
- Spodbujati medsebojno podporo in mentorstvo za povečanje motivacije in zagotavljanje pomiritve.
- Razviti strategije za okrevanje po napakah in samozavesten pristop k izzivom.

Učni

izidi:

- Udeleženci poročajo o večji samozvesti in zmanjšani tesnobi pri digitalnih interakcijah.
- Učenci pokažejo praktične veščine reševanja problemov v podpornem okolju.
- Udeleženci lahko prepoznajo osebne dosežke in spremljajo napredek skozi čas.
- Učenci aktivno iščejo pomoč, ko se soočijo z digitalnimi izzivi.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno iz fokusnih skupin v vseh državah konzorcija, so najpomembnejše potrebe za vse upravičence:

- Zaznana nekompetentnost na spletu kljub samostojnosti v resničnem svetu.
- Strah pred nepopravljivimi napakami.
- Izogibanje digitalnim orodjem zaradi predhodnih slabih izkušenj.

Dejavnosti

usposabljanja:

Dejavnosti usposabljanja so bile zasnovane tako, da zagotavljajo izkustvene, psihološko varne priložnosti za učeče se, da vadijo, razmišljajo in pridobivajo samozavest pri uporabi digitalnih orodij. Dejavnosti spodbujajo aktivno udeležbo, sodelovanje vrstnikov in strukturirano tveganje v nadzorovanem okolju.

- Vaje digitalnega dnevnika: spremljanje manjših uspehov.
- Izzivi, varni za napake: namerno »delanje napak« in učenje, kako si opomoči.
- Pričevanja vrstnikov: starejši učenci delijo zgodbe o rasti.
- Mentorski pari: medsebojno spodbujanje s podporno osebo.

Način

izvedbe:

Srečanja potekajo v toplih, človeško vodenih okoljih, ki dajejo prednost čustveni varnosti in spodbudi. Mejniki se proslavljajo v skupinah, da se okrepijo pozitivne izkušnje in ustvari motivacija. Moderatorji izrecno spodbujajo kulturo »brez neumnih vprašanj«, kar zmanjšuje sram in spodbuja radovednost. Smernice so torej povzete na naslednji način:

- Topla, človeško vodena okolja.
- Skupinsko proslavljanje mejnikov, pozitivno utrjevanje.
- Zagotovilo »brez neumnih vprašanj« za zmanjšanje sramu in spodbujanje radovednosti.
- Spletno usposabljanje

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Udeleženci so beležili majhne digitalne dosežke, kar je utrdilo občutek uspeha in gradilo samoučinkovitost. Komentar udeleženke: *»Ko vidim svoj napredek zapisan, se počutim ponosno in sem bolj pripravljena poskusiti nove stvari.«* Učenci so namerno delali manjše napake pri simuliranih digitalnih nalogah, da bi se naučili strategij za okrevanje, in delili osebne zgodbe o premagovanju digitalnih izzivov kot pričevanja vrstnikov. Prav tako so se povezali v pare s podpornim vrstnikom, ki jim je med nalogami nudil spodbudo in vodenje. Komentar udeleženca: *»Ko slišim, da je nekomu mojih let uspelo, verjamem, da lahko tudi jaz.«*

6. Večjezična in dostopna podpora pri digitalni pismenosti

Jezikovne ovire in pomanjkanje kulturno ustreznih digitalnih orodij lahko znatno ovirajo vključenost starejših odraslih in tistih z nizko digitalno pismenostjo. Mnogi udeleženci se počutijo frustrirane ali izključene, kadar so storitve na voljo samo v angleščini ali nimajo jasnih navodil v njihovem nacionalnem jeziku.

Cilj: Cilj tega področja usposabljanja je zagotoviti, da lahko udeleženci dostopajo do digitalnih orodij in storitev ter jih uporabljajo na jezikovno in kulturno ustrezen način. Z zagotavljanjem jasnih navodil, prevajalskih pripomočkov in strategij zagovornišva lahko udeleženci krmarijo po digitalnih okoljih z večjo samostojnostjo in zmanjšanim stresom, s čimer izboljšajo tako samozavest kot kompetence.

Učni cilji:

- Omogočiti udeležencem razumevanje in uporabo digitalnih vmesnikov v njihovem maternem jeziku.
- Opremiti udeležence s strategijami za premagovanje jezikovnih ovir pri spletnih storitvah.
- Spodbujati samozagovornišvo in proaktivno vključevanje v večjezične digitalne vire.
- Spodbujati zavedanje o možnostih dostopnosti in kulturno ustreznih vsebinah.

Učni izidi:

- Udeleženci lahko krmarijo po digitalnih platformah v svojem želenem jeziku.

- b. Učenci lahko učinkovito uporabljajo prevajalska orodja za razumevanje angleških vsebin.
- c. Udeleženci pokažejo sposobnost, da po potrebi zahtevajo večjezično podporo.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno iz fokusnih skupin v vseh državah konzorcija, so najpomembnejše potrebe za vse upravičence:

- Težave z angleškimi vmesniki.
- Frustracija, kadar digitalne storitve nimajo možnosti v nacionalnem jeziku.

Dejavnosti usposabljanja:

Naslednje dejavnosti zagotavljajo praktične, neposredne pristope k premagovanju jezikovnih in kulturnih ovir, ki združujejo individualno vajo, skupinsko razpravo in podporno vodenje.

- Izdelava slovarčka pogostih angleških digitalnih izrazov z ustrezniki v nacionalnem jeziku.
- Vodiči po nastavitvah: spreminjanje jezika v brskalnikih, aplikacijah in sistemih.
- Zagovorništvo storitev: kako zahtevati večjezično podporo.
- Vaja uporabe prevajalskih orodij: uporaba Google Prevajalnika in razširitev za brskalnike.

Način izvedbe:

Usposabljanje je potekalo z gradivi v nacionalnem jeziku, z uporabo preprostih postavitev in jasnih vizualnih elementov. Kadar je bilo mogoče, so bili zagotovljeni večjezični moderatorji ali prevedeni podnapisi na zaslonu, kar je zagotovilo razumevanje in vključenost. Srečanja so vključevala prilagodljiv tempo z več hitrostnimi stopnjami ali večstopenjskimi tečaji, ki so združevali osebne in spletne formate. Prevajalska orodja so bila preizkušena in razumljena.

- Gradiva v nacionalnem jeziku s preprosto postavitvijo in vizualnimi elementi.
- Večjezični moderatorji ali prevedeni podnapisi na zaslonu, kjer je mogoče.

Navzkrižne značilnosti

- Prilagodljiv tempo: Več hitrostnih stopenj v enem srečanju ali večstopenjska zasnova tečaja.
- Mešani formati: Osebno, kjer je mogoče, z neobveznim tiskanim ali video spletnim nadaljevanjem.
- Preverjanje dostopnosti: Vsa gradiva so oblikovana z mislijo na berljivost, vizualno jasnost in fizično uporabnost.

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Izdelava slovarčka pogostih angleških digitalnih izrazov: Udeleženci so povezovali angleške izraze z ustrezniki v nacionalnem jeziku za izboljšanje razumevanja. Vaja uporabe prevajalskih orodij: Z uporabo Google Prevajalnika ali razširitev za brskalnike so udeleženci neznane vsebine pretvorili v svoj materni jezik. Poudarek v vedenju: Mnogi udeleženci so delili prevedene vsebine z vrstniki, s čimer so pokazali sodelovanje in pobudo.

7. Digitalna finančna pismenost in varno spletno nakupovanje

Mnogi odrasli z nizko digitalno pismenostjo doživljajo tesnobo in odvisnost pri krmarjenju po spletnih finančnih transakcijah ali nakupovalnih platformah. Ti strahovi pogosto izvirajo iz omejenih predhodnih izkušenj, negotovosti glede varnih praks in težav pri razlikovanju zanesljivih platform od prevar.

Cilj: Cilj tega področja usposabljanja je zgraditi samozavest in veščine udeležencev pri digitalnem upravljanju denarja in varnem, informiranem spletnem nakupovanju. S kombinacijo praktične vaje, jasnih navodil o varnih transakcijah in prepoznavanju goljufivih dejavnosti lahko udeleženci razvijejo samostojnost in digitalno samoučinkovitost v finančnih kontekstih. Namen tega usposabljanja ni le poučevanje tehničnih veščin, temveč tudi zmanjšanje tesnobe, spodbujanje zaupanja v digitalne sisteme in opolnomočenje udeležencev za samostojno odločanje.

Učni cilji:

- a. Omogočiti udeležencem razumevanje in krmarjenje po pogostih spletnih nakupovalnih in bančnih platformah.
- b. Razviti sposobnost udeležencev za prepoznavanje varnih in goljufivih spletnih trgovin.
- c. Zgraditi praktične veščine za varne spletne plačilne metode in orodja za upravljanje proračuna.
- d. Zmanjšati odvisnost od drugih pri spletnih finančnih nalogah in spodbujati samozavest.

Učni izidi:

- a. Udeleženci lahko varno opravijo lažne spletne nakupe.
- b. Učenci prepoznajo varne plačilne možnosti in preverijo pristnost spletnih strani.
- c. Učenci poročajo o večji samozavesti in samostojnosti pri upravljanju digitalnih finančnih nalog.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno iz fokusnih skupin v vseh državah konzorcija, so najpomembnejše potrebe za vse upravičence:

- Omejene izkušnje s spletnimi transakcijami; to je bila ponavljajoča se tema v vseh državah z manjšimi odstopanji v odstotkih (60–80 % ne uporablja spletnega nakupovanja, 50–80 % pa bančništva).
- Tesnoba pri vnašanju osebnih/finančnih podatkov.
- Težave pri prepoznavanju zanesljivih platform ali odkrivanju lažnih prodaj in goljufivih spletnih strani.
- Občutek odvisnosti in nepismenosti (saj prosijo druge za pomoč pri spletnih nalogah).

Dejavnosti usposabljanja:

Naslednje dejavnosti zagotavljajo izkustvene, na vaji temelječe priložnosti za udeležence, da se varno vključijo v digitalne finančne sisteme, pri čemer združujejo tako vodeno poučevanje kot praktično uporabo.

- Uvod v pogoste platforme: vodiči korak za korakom po spletnih trgovinah, spletnih lekarnah, spletnih straneh za dostavo iz supermarketov.
- Varen potek nakupa: brskanje → košarica → blagajna → potrditev → vračilo.
- Pojasnilo varnih plačil: uporaba kreditnih kartic proti debetnim karticam proti PayPal-u; kako preveriti varne spletne strani (HTTPS, ikona ključavnice).
- Lažno proti resničnemu: usposabljanje o tem, kako prepoznati prevarantske spletne trgovine, zavajajoče oglase in ponudbe, ki so predobre, da bi bile resnične.
- Aplikacije za načrtovanje proračuna in finančna orodja: pregled in vaja z aplikacijami za načrtovanje gospodinjstva, primerjavo cen in opozorila o porabi.

Način izvedbe:

Usposabljanje v veliki meri temelji na vaji, s simuliranimi nakupi, ki ne vključujejo pravega denarja, da

se zagotovi varno učno okolje. Udeležencem so v podporo natisnljivi kontrolni sezname, ki poudarjajo bistvene korake preverjanja pred zaključkom spletnih transakcij. Preprosti vizualni vodniki ponazarjajo račune, sledenje naročil in vračila, kar zagotavlja konkretne reference. Srečanja združujejo praktične vaje z vodenjem moderatorja, s čimer se spodbuja samozavest skozi ponavljanje, razpravo z vrstniki in strukturirano reševanje problemov, ob upoštevanju teh preprostih smernic:

- Vaje, ki temeljijo na praksi (npr. »nakup« vzorčnega izdelka brez pravega denarja).
- Natisnljivi kontrolni sezname za preverjanje pred nakupom.
- Preprosti vizualni vodniki za račune, sledenje in vračila.

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Seznanjanje s spletnimi trgovinami, spletnimi lekarnami in spletnimi stranmi za dostavo iz supermarketov. Udeleženci so vadili brskanje, dodajanje izdelkov v košarico, zaključek nakupa, potrditev in obdelavo vračil z uporabo simuliranih vmesnikov. Opažanje raziskovalca: Udeleženci so se na začetku obotavljali pri koraku blagajne, vendar so ponavljajoče se vodene vaje povečale njihovo samozavest. Pojasnilo varnih plačil: Pojasnilo uporabe kreditnih kartic, debetnih kartic in PayPal-a ter kako preveriti HTTPS, ikone ključavnic in druge varnostne kazalnike.

Komentar udeleženca: *»Nisem vedel/-a, da lahko naročam živila prek spleta – ko sem videl/-a vsak korak razložen, sem dobil/-a občutek, da bi to lahko naredil/-a sam/-a.«*

8. Krmarjenje po storitvah e-uprave in upravnih portalih

Interakcija z javnimi storitvi na spletu je lahko posebej zahtevna za odrasle z nizko digitalno pismenostjo zaradi zapletenih vmesnikov, neznanega izrazoslovja in birokratskih postopkov. Mnogi udeleženci poročajo o frustracijah in odvisnosti od drugih pri opravljanju nalog, kot so oddaja uradnih dokumentov, preverjanje pravic ali digitalno upravljanje osebnih evidenc.

Cilj: Cilj tega področja usposabljanja je pomagati udeležencem pri samostojnem dostopu do bistvenih storitev e-uprave in interakciji z njimi. Z vodenjem udeležencev skozi postopke korak za korakom, pojasnjevanjem izrazoslovja in zagotavljanjem praktične vaje to usposabljanje zmanjšuje tesnobo, gradi digitalno samozavest in spodbuja samostojnost pri krmarjenju po upravnih portalih. Poleg tehnične usposobljenosti poudarja razumevanje pravic, razlago navodil in razvoj strategij za reševanje problemov v birokratskih kontekstih.

Učni cilji:

- a. Omogočiti udeležencem samozavesten dostop do ključnih portalov e-uprave in krmarjenje po njih.
- b. Razviti praktične veščine za opravljanje uradnih nalog, kot sta oddaja dokumentov in preverjanje osebnih evidenc.
- c. Poučiti udeležence o razumevanju in uporabi digitalnih podpisov in uradne digitalne dokumentacije.
- d. Zmanjšati odvisnost od družinskih članov ali podpornega osebja pri spletnih upravnih nalogah.

Učni izidi:

- a. Udeleženci uspešno opravijo simulirane naloge e-uprave.
- b. Učenci pokažejo sposobnost pravilnega prenosa, preimenovanja in nalaganja digitalnih dokumentov.

- c. Udeleženci razumejo namen in uporabo digitalnih podpisov v uradnih postopkih.
- d. Učenci poročajo o večji samozavesti in samostojnosti pri interakciji s spletnimi javnimi storitvami.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno iz fokusnih skupin v vseh državah konzorcija, so najpomembnejše potrebe za vse upravičence:

- Težave pri uporabi zapletenih vmesnikov (obrazci, portali za prevoz/davke).
- Nizka samozavest pri digitalnem oddajanju uradnih dokumentov.
- Jezikovne in žargonske ovire v birokratskih sistemih.

Dejavnosti usposabljanja:

Te dejavnosti zagotavljajo strukturirano, izkustveno vajo pri dostopu do storitev e-uprave in njihovi uporabi, pri čemer združujejo predstavitev v živo, simulacije in podporne vire:

- Pregledi nacionalnih portalov (nacionalni sistemi za zdravstvo, osebna potrdila itd.).
- Simulacijske naloge: podaljšanje osebne izkaznice, tiskanje potrdila o zdravstvenem zavarovanju, preverjanje statusa pokojnine, nalaganje izjav itd.
- Pojasnilo digitalnih podpisov: kaj so, kako jih pridobiti in uporabljati.
- Pomoč pri iskanju informacij: učinkovita uporaba iskalnih orodij in povezav za podporo.
- Osnove ravnanja z datotekami: prenos, preimenovanje, nalaganje dokumentov (npr. PDF-ji, skenirane datoteke).

Način izvedbe:

Scenariji »mini primerov« so bili uporabljeni za simulacijo avtentičnih upravnih situacij, kar je krepilo reševanje problemov in kontekstualno razumevanje. Udeleženci so imeli v podporo slovarčke birokratskih izrazov v svojem nacionalnem jeziku, spletni moduli v lastnem tempu pa so udeležencem omogočili pregled gradiva v njihovem ritmu. Ta mešani pristop zagotavlja razvoj praktičnih veščin, hkrati pa se prilagaja različnim tempom učenja in zmanjšuje frustracije.

- Predstavitev v živo + udeleženci posnemajo na svojih napravah.
- »Mini primeri« ali scenariji za sledenje (npr. »Potrebujete potrdilo o prebivališču«).
- Slovarček birokratskih izrazov s pojasnili v nacionalnem jeziku.
- Prilagojena usposabljanja za vpis v spletne tečaje v lastnem tempu.

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Pregledi nacionalnih portalov: Vodeno raziskovanje zdravstvenih in upravnih sistemov. Komentar udeleženca: *»Nikoli nisem vedel, kje začeti – ker mi je nekdo pokazal, je postalo veliko bolj jasno.«* Pojasnilo digitalnih podpisov. Pomoč pri iskanju informacij: Usposabljanje o učinkoviti uporabi funkcij iskanja, povezav za podporo in strani s pogostimi vprašanji. Poudarek v vedenju: Udeleženci so začeli samostojno prepoznavati pravilne oddelke na portalih brez spodbud moderatorja.

Osnove ravnanja z datotekami: Navodila za prenos, preimenovanje in nalaganje datotek, kot so PDF-ji ali skenirani dokumenti. Komentar udeleženca: *»Vedno me je bilo strah, da bom izgubil dokumente – zdaj pa poznam korake in se počutim varneje pri ravnanju z datotekami.«*

9. Upravljanje časovnega pritiska in preobremenjenost z informacijami na spletu

Hiter tempo in ogromna količina spletnih informacij sta lahko preobremenjujoča, zlasti za učeče se z omejenimi digitalnimi izkušnjami. Mnogi odrasli imajo težave z učinkovitim filtriranjem, postavljanjem prednostnih nalog in obdelavo digitalnih vsebin, kar lahko vodi v tesnobo, napake ali popolno izogibanje spletnim nalogam.

Cilj: Cilj tega področja usposabljanja je opremiti učeče se s kognitivnimi strategijami in praktičnimi orodji za učinkovito upravljanje preobremenjenosti s spletnimi informacijami ter jim pomagati razviti kognitivne strategije za obvladovanje hitrega tempa, obsega in zapletenosti spletnih informacij, ne da bi bili preobremenjeni. Z osredotočanjem na tehnike pregledovanja vsebine, upravljanja nalog in zavihkov ter nadzora časa pred zaslonom lahko udeleženci razvijejo trajnostne navade za ohranjanje osredotočenosti, sprejemanje informiranih odločitev in zmanjšanje stresa. Te strategije ne poudarjajo le učinkovitosti, temveč tudi čustveno regulacijo in refleksivno razmišljanje, kar učencem omogoča, da se k digitalnim nalogam lotevajo z zaupanjem in ne z utrujenostjo.

Učni cilji:

- Pomagati udeležencem prepoznati, filtrirati in postaviti prednostne naloge pri bistvenih spletnih informacijah.
- Poučiti strategije za upravljanje več nalog in digitalnih zavihkov brez izgube osredotočenosti.
- Spodbujati zavestne spletne prakse za zmanjšanje kognitivne preobremenjenosti.
- Spodbujati veščine upravljanja s časom in refleksije za podporo premišljenemu, informiranemu odločanju.

Učni izidi:

- Udeleženci lahko v omejenem časovnem okviru učinkovito najdejo ključne informacije na spletnih straneh.
- Udeleženci poročajo o zmanjšani tesnobi in večji samozavesti pri krmarjenju po gostih ali večopravilnih vmesnikih.
- Učenci vključujejo prakse refleksije in »digitalnega odmora« v svoje spletne rutine.

Ugotovljene potrebe: Fokusne skupine so pokazale, da so najpomembnejše potrebe za vse upravičence:

- Težave pri filtriranju in postavljanju prednostnih nalog pri digitalnih vsebinah.
- Kognitivna preobremenitev zaradi večopravilnih vmesnikov in gostih informacij.
- Premalo časa za preverjanje ali obdelavo informacij pred ukrepanjem.

Dejavnosti usposabljanja:

- Tehnike »Upočasni in preglej«: razdeljevanje vsebine na manjše dele, najprej prepoznavanje ključnih področij (npr. naslovi, vir, datum).
- Upravljanje zavihkov in nalog: Uporaba zaznamkov brskalnika, zavihkov, razširitev za ohranjanje osredotočenosti in izogibanje motnjam.
- Bližnjice za prihranek časa: Uporaba iskanja znotraj strani (Ctrl+F), strategije hitrega branja in orodja za povzemanje.

- Vaje za postavljanje prednostnih nalog pri informacijah: Kaj prebrati zdaj, kaj prezreti, kaj preveriti kasneje.
- Prakse »digitalnega odmora«: Spodbujanje nadzorovanega časa pred zaslonom in refleksije pred ukrepanjem.

Način izvedbe:

Te dejavnosti udeležencem omogočajo praktično vajo in refleksivne priložnosti za učinkovito upravljanje spletnih informacij:

- Interaktivne, časovno omejene vaje: »Ali lahko v 1 minuti najdete bistvene informacije na tej strani?«
- Svetovanje na podlagi refleksije o upravljanju pozornosti.
- Predloge za spletno zapisovanje, zaznamovanje ali metode shranjevanja člankov.

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Učenje tehnik »Upočasni in preglej« z vadbo razdeljevanja vsebine na manjše dele in najprej prepoznavanja ključnih področij, kot so naslovi, vir in datum. Bližnjice za prihranek časa: Bližnjice, kot je Ctrl+F, hitro branje. Prakse »digitalnega odmora«: Načrtovani odmori in refleksija pred ukrepanjem na podlagi spletnih informacij. Opažanje: Udeleženci so se med praktičnimi odmori vidno sprostili in po srečanjih poročali o manjšem občutku preobremenjenosti.

10. Razumevanje GDPR, nastavitve zasebnosti in nadzora and podatki

V današnjem digitalnem okolju se osebni podatki nenehno zbirajo, shranjujejo in delijo. Mnogi odrasli, zlasti tisti z omejenimi digitalnimi izkušnjami, občutijo tesnobo in negotovost glede tega, kako se njihovi podatki uporabljajo in kako uveljavljati nadzor.

Cilj: To področje usposabljanja je namenjeno opolnomočenju udeležencev, da razumejo svoje pravice po GDPR, učinkovito upravljajo nastavitve zasebnosti in sprejemajo informirane odločitve o privolitvi. Usposabljanje poudarja praktično uporabo, pomaga udeležencem prepoznati nepotrebne zahteve po podatkih, prilagoditi nastavitve na različnih platformah in samozavestno uveljavljati pravice, kot so dostop do podatkov, izbris in vlaganje pritožb. S povezovanjem pravnih konceptov z vsakodnevnimi digitalnimi dejanji udeleženci pridobijo tako razumevanje kot nadzor, kar zmanjšuje tesnobo in spodbuja varno, odgovorno spletno vedenje.

Učni cilji:

- a. Povečati razumevanje udeležencev o načelih GDPR in njihovih osebnih digitalnih pravicah.
- b. Poučiti praktične veščine za upravljanje nastavitve zasebnosti na spletnih straneh, v aplikacijah in na napravah.
- c. Omogočiti udeležencem, da prepoznajo pretirane zahteve po podatkih in sprejemajo informirane odločitve o privolitvi.
- d. Zgraditi samozavest pri uveljavljanju pravic, kot so izbris podatkov, zahteve za dostop in pritožbe.

Učni izidi:

- a. Udeleženci lahko pojasnijo GDPR v preprostem jeziku in prepoznajo svoje pravice na spletu.
- b. Udeleženci pokažejo, kako prilagoditi nastavitve zasebnosti in privolitve na več platformah.
- c. Udeleženci lahko zaznajo pretirane zahteve aplikacij ali spletnih strani in se ustrezno odzovejo.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno iz fokusnih skupin v vseh državah konzorcija, so najpomembnejše potrebe za vse upravičence:

- Zmeda glede tega, kako se osebni podatki zbirajo in uporabljajo.
- Tesnoba v zvezi s »piškotki«, pogoji poslovanja in sledenjem.
- Nepoznavanje pravic po GDPR (npr. pravica do pozabe, dostop do podatkov).

Dejavnosti usposabljanja:

Naslednje vaje zagotavljajo praktične izkušnje in reflektivno učenje pri upravljanju podatkov in zasebnosti:

- Uvod v GDPR: Kaj to pomeni za vas, pojasnjeno v vsakdanjem jeziku.
- Praktične pravice: Kako zahtevati izbris podatkov, prenesti osebne podatke ali vložiti pritožbo.
- Privolitev za piškotke: Kaj sprejeti, kaj zavrniti – predstavitev z resničnimi spletnimi stranmi.
- Pregledi nastavitve zasebnosti: V brskalnikih, na telefonih, v e-poštnih storitvah, na družbenih medijih.
- Prepoznavanje pretiranih zahtev: Prepoznavanje, kdaj aplikacija ali spletna stran zahteva več dostopa, kot ga potrebuje.

Način izvedbe:

To usposabljanje uporablja predstavitve v živo na resničnih spletnih straneh za vadbo upravljanja privolitve, nadzornih plošč za zasebnost in nadzora nad podatki. Scenariji, osredotočeni na pravice, omogočajo udeležencem raziskovanje praktičnih primerov uporabe, kot je zahteva za izbris podatkov. Gradiva vključujejo uporabniku prijazen vodnik »Vaši podatki, vaše pravice« v lokalnem jeziku za utrditev učenja, s poudarkom na praktični vaji, refleksiji in razpravi z vrstniki za gradnjo samozavesti in kompetenc pri uveljavljanju digitalnih pravic.

- Uporaba resničnih spletnih strani za zaslone s privolitvijo, nadzorne plošče za zasebnost.
- Scenariji, osredotočeni na pravice: »Želite, da se vaši podatki odstranijo – kakšne so vaše možnosti?«
- Razdelitev uporabniku prijaznega vodnika: »Vaši podatki, vaše pravice« v lokalnem jeziku.

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Uvod v GDPR: Pojasnjevanje zakonskih pravic in zaščite v vsakdanjem jeziku. Predstavitve privolitve za piškotke: Udeleženci so v interakciji z resničnimi spletnimi stranmi in se odločajo, kaj sprejeti ali zavrniti. Komentar udeleženca: *»Vedno sem kliknil/-a 'sprejmi vse' – zdaj vem, da imam izbiro.«* Pregledi nastavitve zasebnosti: Udeleženci so prilagodili nastavitve v brskalnikih, na telefonih, v e-poštnih storitvah in na družbenih medijih. Poudarek v vedenju: Mnogi udeleženci so odkrite nasvete delili z vrstniki, kar kaže na vključenost in medsebojno učenje. Prepoznavanje pretiranih zahtev: Prepoznavanje, kdaj aplikacije ali spletne strani zahtevajo nepotrebna dovoljenja. Opažanje raziskovalca: Udeleženci so bili presenečeni nad številom nepotrebnih dovoljenj in so razpravljali o strategijah za njihovo omejitev.

11. Usposabljanje za pismenost pri branju naslovov – zavedanje senzacionalizma in čustvenega jezika

Naslovi pogosto služijo kot prva in včasih edina interakcija, ki jo imajo bralci z novičarskimi članki. Čustveni jezik, alarmantno izražanje in nejasne izjave lahko manipulirajo z zaznavanjem, izzovejo močne reakcije in spodbujajo impulzivno deljenje.

Cilj: Namen tega usposabljanja je pomagati udeležencem prepoznati čustveno manipulacijo v naslovih in uvodnih odstavkih ter se ji upreti, s čimer se spodbujajo navade kritičnega branja, ki presega površinskost. Z razvojem veščin za analizo tona, prepoznavanje pristranskosti in dvom v namen jezika udeleženci pridobijo zavedanje o vabah za klike, senzacionalizmu in subtilnih psiholoških sprožilcih, kar na koncu izboljša njihovo sposobnost odgovornega konzumiranja novic.

Učni cilji:

- Povečati sposobnost prepoznavanja čustvenega, senzacionalističnega ali manipulativnega jezika v naslovih.
- Poučiti tehnike za prepisovanje ali preoblikovanje naslovov na nevtralen način.
- Razviti navade reflektivnega branja, ki spodbujajo udeležence, da se ustavijo in kritično analizirajo vsebino.
- Izboljšati razumevanje psihološkega vpliva čustveno obremenjenih besed.

Učni izidi:

- Udeleženci lahko razlikujejo med senzacionalističnimi in nevtralnimi naslovi.
- Udeleženci vadijo strategije »ustavi se in premisli« pri branju novic ali vsebin na družbenih medijih.
- Udeleženci pojasnijo, kako ton in izbira besed vplivata na zaznavanje in čustveni odziv.

Ugotovljene potrebe: Fokusne skupine so pokazale, da so najpomembnejše potrebe za vse upravičence:

- Razširjena ranljivost za čustvene, nejasne ali alarmantne naslove.
- Udeleženci so priznali, da berejo le naslov ali prvo vrstico, kar povečuje ranljivost za vabe za klike.
- Težave pri razlikovanju senzacionalističnega tona od nevtralnega poročanja.

Dejavnosti usposabljanja:

Spodnje vaje so bile preizkušene s fokusnimi skupinami, da bi združile praktično gradnjo veščin z refleksijo:

- Primerjava in kontrastiranje naslovov: Vaja prepoznavanja manipulativnega proti nevtralnemu jeziku.
- Vaja prepisovanja: Prepišite senzacionalistični naslov v nevtralnem tonu.
- Vaje za analizo tona: Prepoznajte čustveno obremenjene besede in razpravljajte o njihovem psihološkem vplivu.
- Vaja »ustavi se in premisli«: Spodbudite udeležence, da se ustavijo in vprašajo: »Kaj želi ta naslov v meni vzbuditi?«

Način izvedbe:

Delavnice potekajo v majhnih skupinah z uporabo resničnih primerov iz novičarskih medijev in družbenih omrežij. Natisnjeni primeri člankov »prej in potem« ponazarjajo, kako ton oblikuje

zaznavanje, kar udeležencem omogoča fizično manipulacijo z vsebino med razpravo o čustvenih namigih in manipulativnih strategijah. Moderatorji spodbujajo refleksijo, razpravo z vrstniki in sodelovalno analizo za krepitev navad kritičnega branja in utrjevanje razumevanja čustvenega vpliva v naslovih.

- Delavnice v skupinah z uporabo resničnih primerov iz novic in družbenih medijev.
- Natisnjeni primeri člankov »prej in potem«, da se vidi, kako ton oblikuje zaznavanje.

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Primerjava in kontrastiranje naslovov: Udeleženci so analizirali več naslovov in prepoznavali manipulativni proti nevtralnemu jeziku. Komentar udeleženca: *»Nikoli se nisem zavedal/-a, koliko naslovov poskuša takoj izzvati strah ali jezo.«* Analiza tona: Prepoznavanje čustveno obremenjenih besed in razprava o njihovem psihološkem vplivu. Vaja »ustavi se in premisli«: Spodbujanje udeležencev, da se ustavijo in vprašajo: »Kaj želi ta naslov v meni vzbuditi?« Opažanje raziskovalca: Udeleženci so na začetku hiteli skozi naslove, a so postopoma začeli na glas razpravljati o čustvenih sprožilcih, kar kaže na naraščajoče zavedanje.

12. Zavedanje algoritmov in raziskovanje odmevnih komor

Algoritmi na družbenih medijih in novičarskih platformah samodejno postavljajo v ospredje in personalizirajo vsebine, kar pogosto krepí prepričanja, ki jih uporabniki že imajo. Mnogi udeleženci se ne zavedajo, kako ti sistemi delujejo ali zakaj se jim določeni oglasi ali zgodbe ponavljajo.

Cilj: Namen tega usposabljanja je povečati zavedanje o algoritemski personalizaciji in njenih učinkih na izpostavljenost informacijam, pomagati udeležencem razumeti potrditveno pristranskost in tveganja odmevnih komor ter natančno pokazati, kako algoritmi družbenih medijev in novic oblikujejo izpostavljenost informacijam in prispevajo k potrditveni pristranskosti.

Učni cilji:

- a. V preprostem jeziku razložiti, kako algoritmi vplivajo na vidnost vsebine.
- b. Pokazati, kako se na spletu oblikujejo odmevne komore in filtrirni mehurčki.
- c. Omogočiti udeležencem uporabo različnih iskalnih izrazov za dostop do različnih stališč.
- d. Poučiti praktične korake za zmanjšanje algoritemske personalizacije v njihovi digitalni izkušnji.

Učni izidi:

- a. Udeleženci lahko opišejo vlogo algoritmov pri oblikovanju vsebine, ki jo vidijo.
- b. Udeleženci prepoznajo, kdaj so v filtrirnem mehurčku ali odmevni komori.
- c. Udeleženci lahko uporabijo alternativne iskalne izraze ali nastavitve za pridobitev širšega nabora informacij.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno iz fokusnih skupin v vseh državah konzorcija, so najpomembnejše potrebe za vse upravičence:

- Nominalno razumevanje algoritemske personalizacije.
- Skrb, da se jim prikazuje le vsebina, ki krepí obstoječa prepričanja.
- Zmeda glede tega, zakaj se določeni oglasi ali novice zdijo »sumljivo ciljani«.

Dejavnosti usposabljanja:

Za spodbujanje praktičnega razumevanja so se fokusne skupine vključile v naslednje vaje:

- Preprosta razlaga algoritma: Kako Facebook, YouTube in Google postavljajo vsebine v ospredje.
- Kartiranje odmevnih komor: Simulacija delovanja filtrirnih mehurčkov in zakaj so nevarni.
- Vaja z različnimi iskalnimi izrazi: Prikaz, kako uporaba različnih besed prinese različne rezultate novic.
- Depersonalizacija platform: Navodila za ponastavitev ali omejitev personalizacije v nastavitvah.

Način izvedbe:

Usposabljanje je zelo vizualno in interaktivno, z uporabo analogij, kot je »tunelski vid na spletu«, da se abstraktni koncepti naredijo otipljivi. Predstavitve se izvajajo na anonimiziranih ali inkognito brskalnikih, z neobveznimi srečanji, ki udeležencem omogočajo raziskovanje lastnih virov v vodenem, varnem okolju. Moderatorji poudarjajo refleksijo in razpravo, pomagajo udeležencem povezati algoritemsko vedenje z resničnimi izkušnjami pristranskosti in selektivne izpostavljenosti.

- Vizualne analogije (npr. »tunelski vid na spletu«).
- Interaktivne predstavitve z uporabo anonimiziranih ali inkognito brskalnikov.
- Neobvezno: srečanja, kjer udeleženci prinesejo svoje naprave za raziskovanje zgodovine lastnih virov.

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Preprosta razlaga algoritma: Moderatorji so z analogijami in vizualnimi prikazi pokazali, kako platforme postavljajo vsebine v ospredje. Razlaga odmevne komore: kako omejena izpostavljenost krepi obstoječa prepričanja. Opažanje raziskovalca: Udeleženci so bili presenečeni, kako hitro so se v njihovih virih pojavili ponavljajoči se vzorci, pogosto so se smejali predvidljivosti. Različni iskalni izrazi: Udeleženci so eksperimentirali z različnimi ključnimi besedami, da bi dobili različne rezultate novic.

13. Čustvena odpornost in nadzor impulzov v digitalnih prostorih

Spletne interakcije lahko sprožijo močne čustvene odzive, kar vodi v impulzivno deljenje, stres in kognitivno utrujenost. Starejši odrasli se pogosto hitro odzovejo na čustveno nabite objave ali se počutijo duševno izčrpane po daljšem digitalnem vključevanju.

Cilj: Namen tega usposabljanja je razviti čustveno regulacijo, kognitivne strategije in prakse čuječnosti, da bi udeležencem pomagali, da se ustavijo, ocenijo in se odzovejo premišljeno. Tako se lahko udeleženci varno vključujejo v spletne dejavnosti, zmanjšajo tesnobo, ohranijo nadzor nad svojim digitalnim vedenjem in se naučijo kognitivnih strategij ter čustvene regulacije za upiranje reaktivnemu deljenju, stresu in kognitivni utrujenosti.

Učni cilji:

- a. Naučiti udeležence, da se ustavijo in premislijo, preden se odzovejo na vsebino.
- b. Razviti zavedanje o čustvenih sprožilcih in njihovem vplivu na digitalno vedenje.
- c. Uvesti tehnike za upravljanje kognitivne obremenitve in ohranjanje osredotočenosti na spletu.
- d. Zagotoviti strategije za varno umikanje od vznemirljive ali preobremenjujoče vsebine.

Učni izidi:

- a. Udeleženci dosledno uporabljajo tehnike premora in refleksije, preden se odzovejo ali delijo vsebino.
- b. Udeleženci znajo prepoznati in poimenovati čustva, ki jih sprožijo spletne vsebine.
- c. Udeleženci se znajo varno umakniti iz neprijetnih spletnih interakcij ali prijaviti problematično vsebino.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno iz fokusnih skupin v vseh državah konzorcija, so najpomembnejše potrebe za vse upravičence:

- Impulzivno deljenje zaradi strahu ali jeze, ki ju sproži čustvena vsebina.
- Občutki duševne izčrpanosti zaradi spletne interakcije.
- Priznana potreba po strategijah za zmanjšanje tesnobe in ponovno vzpostavitev nadzora.

Dejavnosti usposabljanja:

Udeleženci na usposabljanjih se vključujejo v praktične vaje, zasnovane za gradnjo odpornosti in nadzora nad impulzi:

- Tehnika digitalnega premora: Naučiti uporabnike, da se ustavijo, preden delijo vsebino ali se nanjo odzovejo (»Premor–Pomisli–Preveri«).
- Vaja poimenovanja čustev: »Kako se počutim ob tej objavi in zakaj?«
- Upravljanje kognitivne obremenitve: Nasveti za razdeljevanje nalog, omejevanje časa pred zaslonom, uporaba orodij za osredotočanje.
- Prepoznavanje varnih izhodov: Kako prijaviti vznemirljivo vsebino ali se umakniti s toksičnih platform.

Način izvedbe:

Delavnice potekajo v majhnih skupinah ali v obliki individualnih refleksij, na začetku pa vključujejo osnovne vaje čuječnosti in prizemljitve za spodbujanje osredotočenosti. Izročki o »digitalni duševni higieni« nudijo praktične opomnike in navodila za nadaljnjo samoregulacijo. Moderatorji poudarjajo razpravo in samorefleksijo, spodbujajo udeležence k deljenju izkušenj in utrjevanju prilagoditvenih strategij.

- Refleksijska srečanja v skupini ali individualno.
- Vključevanje osnovnih vaj čuječnosti ali prizemljitve na začetku delavnic.
- Izročki o »digitalni duševni higieni«.

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Tehnika digitalnega premora: Udeleženci so vadili pristop »Premor–Pomisli–Preveri«, preden so delili vsebino ali se nanjo odzvali na spletu. Komentar udeleženca: *»Če se za trenutek ustavim, se res spremeni moj odziv – počutim se mirnejše in bolj imam nadzor.«* Vaja poimenovanja čustev: Udeleženci so prepoznali in razpravljali o občutkih, ki so jih sprožile določene objave. Opažanje raziskovalca: Udeleženci so se na začetku mučili, a so postopoma postali bolj artikulirani pri izražanju čustev in njihovem povezovanju s svojimi reakcijami.

14. Razlikovanje med vrstami vsebin (novice, mnenja in oglasi)

Digitalne vsebine obstajajo v številnih oblikah – novice, mnenjski članki, sponzorirane vsebine in oglasi – vendar jih starejši učeči se pogosto težko ločijo, zlasti na družbenih omrežjih. Napačno razumevanje oglasov kot novic ali mnenj kot dejstev lahko vodi v zmedo, dezinformacije ali slabo odločanje.

Cilj: To usposabljanje udeležence opremi s praktičnimi veščinami za prepoznavanje vrst vsebin, prepoznavanje oznak in razvijanje navad kritičnega presojanja za varnejše in bolj ozaveščeno spletno udejstvovanje. Udeleženci se zlasti naučijo jasno razlikovati med novicami, mnenjskimi članki, sponzoriranimi vsebinami in oglasi, še posebej na družbenih omrežjih.

Učni cilji:

- Udeležence naučiti razlikovati med novicami, mnenji in sponzoriranimi vsebinami.
- Poudariti vizualne in besedilne namige, ki označujejo vrsto vsebine.
- Spodbuditi razmislek o pristranskosti in uredniškem tonu pri poročanju o dejstvih.
- Graditi praktične veščine za kritično uporabo družbenih omrežij in digitalnih novičarskih platform.

Učni izidi:

- Udeleženci dosledno pravilno prepoznavajo vrsto vsebine na različnih platformah.
- Učeči se prepoznajo skrite pristranskosti ali uredniške tone v novičarskih člankih.
- Udeleženci znajo pojasniti, zakaj je prispevek oglas, mnenje ali novica.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno v fokusnih skupinah v vseh državah konzorcija, so najpomembnejše potrebe vseh upravičencev:

- Zmeda zaradi oglasov, predstavljenih kot novice.
- Težave pri prepoznavanju mnenjskih člankov v primerjavi z dejanskim poročanjem.
- Zahteve po jasnejšem označevanju vsebin.

Dejavnosti usposabljanja:

Udeleženci se urijo v praktičnih vajah razlikovanja:

- Delavnice medijske anatomije: Analiza resničnih člankov in označevanje vrst vsebin.
- Igre prepoznavanja oznak: Časovni izzivi »Je to novica, oglas ali mnenje?«.
- Pregledi platform: Poudarjanje vizualnih namigov in opozoril (npr. »Sponzorirano«).
- Razprava o prikriti pristranskosti: Tudi članki, ki temeljijo na dejstvih, lahko vsebujejo uredniški ton ali pristranskost pri izbiri.

Način izvedbe:

Fizične ali digitalne dejavnosti razvrščanja kartic so podprle praktično učenje, utrdile prepoznavanje vrst vsebin in spodbudile razpravo med vrstniki za krepitev veščin kritičnega presojanja.

- Sprotno označevanje člankov na skupnem zaslonu ali natisnjenih različicah.

- Sodelovalne dejavnosti razvrščanja (fizično ali digitalno razvrščanje kartic).

Primeri dejavnosti iz fokusnih skupin in komentarji udeležencev:

Razprava o prikriti pristranskosti: Udeleženci so raziskovali subtilne uredniške tone in pristranskost pri izbiri v člankih, ki temeljijo na dejstvih.

Opaženo vedenje: Več udeležencev je spontano razpravljalo o tem, kateri članki bi lahko vplivali na mnenje bralcev, ne da bi spremenili dejstva.

15. Usposabljanje o ozaveščenosti o dezinformacijah, misinformacijah - napačnih informacijah in zlonamernih informacijah.

Ta temeljni modul je zasnovan tako, da se izvede pred usposabljanji o pismenosti glede naslovov, čustveni odpornosti in odkrivanju prevar, saj razumevanje kategorij lažnih ali zavajajočih informacij krepi vse nadaljnje spretnosti presojanja v digitalnih okoljih.

Cilj: Udeleženci se naučijo prepoznavati misinformacije – napačne informacije, dezinformacije in zlonamerne informacije, razumeti taktike, ki se uporabljajo za njihovo širjenje, in dojeti možne posledice. Cilj je udeležence opremiti z zavedanjem in praktičnimi strategijami za kritično ocenjevanje spletnih vsebin ter jim pomagati jasno razumeti definicije, taktike in posledice različnih vrst lažnih ali zavajajočih informacij v resničnem svetu ter razviti strategije za kritično presojanje spletnih vsebin.

Učni cilji:

- a. Zgraditi jasno razumevanje misinformacij – napačnih informacij, dezinformacij in zlonamernih informacij.
- b. Poudariti posledice lažnih ali škodljivih vsebin v resničnem svetu.
- c. Zagotoviti orodja in miselne kontrolne sezname za preverjanje verodostojnosti vsebine.
- d. Spodbujati kritično razmišljanje in previdno ravnanje s spletnimi informacijami.

Učni izidi:

- a. Udeleženci v praksi znajo razlikovati med misinformacijami – napačnimi informacijami, dezinformacijami in zlonamernimi informacijami.
- b. Učeči se s pomočjo opozorilnih znakov prepoznajo sumljive objave, članke ali vsebine na družbenih omrežjih.
- c. Udeleženci znajo opisati psihološke sprožilce, ki krepijo širjenje lažnih vsebin.
- d. Učeči se pri vodenih vajah pokažejo osnovne veščine preverjanja dejstev.

Ugotovljene potrebe: Kot je bilo ugotovljeno v fokusnih skupinah v vseh državah konzorcija, so najpomembnejše potrebe vseh upravičencev:

- Zmeda ali nepoznavanje izrazov, kot so »misinformacija«, »dezinformacija« in »zlonamerna informacija«.
- Nizka ozaveščenost o tem, kako se lažne vsebine širijo in vplivajo na javno mnenje.
- Pomanjkanje orodij in miselnih kontrolnih seznamov za preverjanje verodostojnosti informacij.

Dejavnosti usposabljanja:

Udeleženci se urijo v praktičnih dejavnostih razvrščanja in preverjanja:

- Jasne definicije s primeri iz resničnega življenja:

o **Misinformacija - napačna informacija:** Napačna informacija, deljena nevede (npr. zastarele smernice o COVID-u).

o **Dezinformacija - namerno lažna informacija:** Namerno lažna informacija, ki se širi z namenom zavajanja (npr. »deepfake« posnetki, strani s teorijami zarote).

o **Zlonamerna informacija - resnična informacija s škodljivim namenom:** Resnična informacija, uporabljena s škodljivim namenom (npr. objavljene zasebne fotografije).

Primerjava primerov:

- Udeleženci ocenjujejo resnične in lažne objave ter članke na družbenih omrežjih. Ugotovijo, v katero kategorijo spadajo in zakaj.

Vzorci širjenja:

- Kako in zakaj misinformacije postanejo »viralne« – raziskovanje psihologije vabljivih naslovov (clickbait), botov in vedenja pri deljenju.

Kontrolni seznam »rdečih zastav«:

- Priprava in razdelitev preprostega natisljivega referenčnega seznama z namigi, kot so:
- Pomanjkanje verodostojnega vira
- Senzacionalističen jezik
- Brez datuma ali avtorja
- Obratno iskanje slike se ne ujema
- Predobro/preveč strašljivo, da bi bilo res

- Vaje preverjanja dejstev:

- Vodena praksa z uporabo spletnih strani za preverjanje dejstev.
Prikaz osnovnega preverjanja vira in ponovnega iskanja po ključnih besedah.

Način izvedbe:

- Vizualno in pripovedno učenje (npr. uporaba dramatiziranih scenarijev, preprostih infografik).
- Razprave med vrstniki in skupinski razmislek o osebnih izkušnjah z lažnimi informacijami.
- Igrificirana orodja (npr. »kviz o misinformacijah«, diaprojekcija »lažno ali resnično?«).

Primeri dejavnosti iz fokusne skupine in komentarji udeležencev:

Jasne definicije s primeri: Udeleženci so raziskovali razlike:

• **Misinformacija - napačna informacija** (napačna informacija, deljena nevede, npr. zastarele zdravstvene smernice)

• **Dezinformacija - namerno lažna informacija** (namerno lažna informacija za zavajanje, npr. »deepfake« posnetki, strani s teorijami zarote)

• **Zlonamerna informacija - resnična informacija s škodljivim namenom** (resnična informacija, uporabljena s škodljivim namenom, npr. objavljene zasebne fotografije)

Komentar udeleženca: »S primeri so ti izrazi postali konkretni – prej sem jih zlahka zamenjal.«

Sklepi

Na podlagi rezultatov fokusnih skupin in poročil, ki so jih predložili partnerji, je IDEC pripravil smernice za razvoj izobraževalnih modulov, ki jih bodo partnerji uporabili za razvoj modulov Eduverse v vsaki državi v okviru delovnega paketa 4 (WP4). Te smernice zagotavljajo strukturiran okvir, primere dobrih praks in ključna priporočila, da se zagotovi, da so vsi moduli pedagoško ustrezni, kulturno relevantni in usklajeni s potrebami, ugotovljenimi v fazi participativne raziskave. Partnerji lahko te smernice uporabijo kot podlago za načrtovanje in izvajanje modulov Eduverse v vsaki sodelujoči državi v okviru delovnega paketa 4 (WP4). Ta pristop zagotavlja doslednost med različnimi konteksti, hkrati pa omogoča prožnost za lokalno prilagajanje, s čimer se zagotovi, da so gradiva za usposabljanje učinkovita in kontekstualno primerna za učeče se.

Digitalna navigacija in reševanje težav

Usposabljanja so bila osredotočena na izboljšanje samozavesti udeležencev pri navigaciji v digitalnih okoljih in samostojnem reševanju pogostih tehničnih težav. Udeleženci so pokazali merljiv napredek pri upravljanju zapletenih vmesnikov, kot so portali e-uprave in upravljanje naročin. Mnogi učeči so poročali o večji samozavesti pri opravljanju nalog, ki so jim prej povzročale tesnobo, kot sta odjava od neželenih e-poštnih sporočil ali izpolnjevanje spletnih obrazcev.

Opažanja med praktičnimi vajami so pokazala, da je vodeno raziskovanje pogosto uporabljenih javnih spletnih strani v kombinaciji s simuliranimi scenariji reševanja težav pomagalo udeležencem ponotranjiti strategije za učinkovito navigacijo. Udeleženci so pogosto izrazili olajšanje ob odkritju tehnik, ki so poenostavile njihovo digitalno izkušnjo. Raziskovalna skupina je ugotovila, da so udeleženci, ki so na začetku oklevali, postopoma pokazali večjo samostojnost, kar odraža uspešen prenos veščin iz strukturiranih dejavnosti v uporabo v resničnem življenju.

Spletna varnost, zasebnost in varstvo podatkov

Ključna sestavina usposabljanja je bilo ozaveščanje o spletnih prevarah, poskusih lažnega predstavljanja (phishing) in varstvu osebnih podatkov v skladu z GDPR. Udeleženci so bili na začetku negotovi, kako ločiti legitimna sporočila od goljufivih vsebin, in pogosto niso poznali svojih pravic in možnosti za ukrepanje. Več udeležencev je poudarilo občutek opolnomočenosti, ki so ga dobili, ko so razumeli svoje pravice do izbrisa, dostopa do podatkov in nadzora nad njimi. Opazovalci so ugotovili, da so udeleženci te veščine aktivno uporabljali na svojih napravah, kar kaže na takojšnjo vključitev v osebne rutine. Ta rezultat poudarja pomen združevanja konceptualnega znanja s praktičnim, izkustvenim učenjem, saj so si udeleženci bolje zapomnili informacije, ko so jih lahko takoj uporabili v praksi.

Krepitev samozavesti in digitalna samoučinkovitost

Čustvene ovire, kot so strah, tesnoba in zaznana nesposobnost, so bile obravnavane v namenskem modulu o samoučinkovitosti. Dejavnosti, kot so vaje, pri katerih je dovoljeno delati napake, pričevanja vrstnikov in mentorski pari, so spodbudile rast samozavesti in pripravljenosti za eksperimentiranje v digitalnih okoljih. Udeleženci so poročali, da so tudi manjši uspehi, ko so jih spremljali in proslavili, okrepili njihovo prepričanje v lastno zmožnost učenja in prilagajanja.

Delavnice so pokazale, da je ustvarjanje podpornega in neobsojajočega učnega okolja ključnega pomena za starejše odrasle, zlasti kadar so bile njihove pretekle izkušnje s tehnologijo negativne ali odvrčajoče. Skupna proslavljanja mejnikov in politika »ni neumnih vprašanj« so bili učinkoviti pri zmanjševanju sramu in spodbujanju radovednosti, medtem ko je vrstniško mentorstvo zagotavljalo stalno spodbudo tudi izven formalnih srečanj.

Finančna pismenost in kompetence e-trgovanja

Moduli, ki so obravnavali digitalno finančno pismenost in varno spletno nakupovanje, so bili med najbolj transformativnimi za udeležence. Pred usposabljanjem so mnogi učeči izražali tesnobo pri vnašanju osebnih in finančnih podatkov na spletu ter poročali o zanašanju na druge pri opravljanju tudi najosnovnejših transakcij. Strukturirane vaje na platformah za e-trgovanje, o varnih plačilnih metodah in prepoznavanju goljufivih spletnih strani so prinesle merljive izboljšave tako v znanju kot v samozavesti. Opazovalci so ugotovili, da so udeleženci postajali vse bolj proaktivni pri samostojnem raziskovanju platform, s čimer so pokazali ne le tehnično usposobljenost, ampak tudi izboljšane spretnosti odločanja in ocenjevanja tveganj.

Navigacija po javnih storitvah in administrativnih portalih

Udeleženci so se pogosto spopadali z birokratskimi vmesniki in uradnimi obrazci. Usposabljanje se je osredotočilo na praktične preglede nacionalnih portalov, simulacijo administrativnih nalog ter navodila za uporabo digitalnih podpisov in ravnanje z dokumenti. Z uporabo scenarijev iz resničnega življenja so udeleženci lahko kontekstualizirali abstraktna digitalna znanja in jih uporabili pri ključnih storitvah. Raziskovalci so poudarili, da se je samozavest udeležencev povečala, ko so lahko naloge opravili pod vodenim nadzorom, kar dokazuje, da izkustveno učenje premošča vrzel med znanjem in samostojnostjo.

Upravljanje informacijske preobremenjenosti in kognitivne obremenitve

Ponavljajoč se izziv za udeležence je bilo obvladovanje hitrega toka in zapletenosti spletnih informacij. Usposabljanje je to obravnavalo s strategijami, kot so razdeljevanje vsebine na manjše dele, postavljanje ključnih informacij na prvo mesto in nadzorovani digitalni odmori. Vaje so učeče spodbujale, da se ustavijo, ocenijo pomembnost in sistematično organizirajo digitalne vnose. Časovno omejene dejavnosti in interaktivne vaje so se izkazale za posebej učinkovite. Opazovalci so opazili vidno zmanjšanje tesnobe in oklevanja med udeleženci pri soočanju z gostimi digitalnimi vsebinami, kar kaže, da lahko strategije za upravljanje kognitivne obremenitve neposredno izboljšajo zaznano usposobljenost in zmanjšajo duševno utrujenost.

Medijska pismenost in kritično mišljenje

Sposobnost udeležencev za kritično presojo spletnih vsebin se je znatno izboljšala prek modulov o pismenosti glede naslovov, razlikovanju vsebin in zavedanju o algoritmih. Delavnice so se osredotočale na čustveno manipulacijo, senzacionalizem, razlikovanje med mnenjskimi in novičarskimi vsebinami ter izpostavljenost odmevnim sobanam. Učeči so razvili navade, da se pred odzivom ustavijo, ocenijo vir in ton informacij ter preizprašujejo algoritmično urejene vire. Razprave med vrstniki in sodelovalne vaje so bile ključne za utrjevanje učnih izidov, saj so udeležencem omogočile izmenjavo spoznanj in strategij.

Čustvena odpornost in nadzor impulzov

Usposabljanje je obravnavalo psihosocialne vidike digitalnega udejstvovanja. Orodja za uravnavanje čustev, vključno s tehnikami digitalnega premora, poimenovanjem čustev in obvladovanjem kognitivne obremenitve, so udeležencem omogočila, da so zmanjšali reaktivno deljenje in obvladovali spletni stres. Udeleženci so poročali, da so se počutili bolj pod nadzorom pri soočanju s spornimi vsebinami ali čustveno nabitimi objavami.

Presečne ugotovitve

Če povzamemo, se je na vseh tematskih področjih pojavilo več skupnih tem:

- **Izkustveno učenje je ključno:** Udeleženci so se najučinkoviteje učili, ko je usposabljanje združevalo predstavitev s praktičnimi vajami.
- **Vrstniška podpora krepi motivacijo:** Izmenjava izkušenj in vrstniško mentorstvo sta okrepila vključenost in zmanjšala tesnobo.
- **Jasnost in dostopnost sta ključnega pomena:** Enostaven jezik, vizualni pripomočki in viri v lokalnem jeziku so bili dosledno izpostavljeni kot dejavniki, ki olajšujejo učenje.
- **Psihosocialni dejavniki so pomembni:** Samozavest, čustvena odpornost in digitalna samoučinkovitost so enako pomembni kot tehnična usposobljenost.
- **Modularna in prilagodljiva izvedba:** Udeležencem so koristile tako osebne kot spletne možnosti, pri čemer so stopnjevano podajanje snovi in kombinirana gradiva ustrezala različnim potrebam.

Priporočila za prihodnji razvoj modulov

Na podlagi sklepov fokusnih skupin se za nadaljnji razvoj modulov Eduverse predlagajo naslednja priporočila:

1. V vse module vključite izkustvene vaje s poudarkom na praktični uporabi in ponavljanju.
2. Vključite presečno psihosocialno podporo, kot so vaje za krepitev samozavesti, mentorstvo in vaje za razmislek.
3. Zagotovite dostopnost vsebine z enostavnim jezikom, vizualnimi pripomočki, večjezično podporo in navodili po korakih.
4. Vsebine o čustveni odpornosti, obvladovanju kognitivne obremenitve in zavedanju o algoritmi vključite že na začetku učnega načrta.
5. Spodbujajte vrstniško sodelovanje in razpravo za krepitev motivacije, ohranjanje znanja in prenos znanja.
6. Partnerjem zagotovite jasne, strukturirane smernice za ohranjanje doslednosti, hkrati pa omogočite lokalno prilagajanje.

Končni razmisleki

Celovito usposabljanje kaže, da lahko starejši odrasli znatno izboljšajo svojo digitalno pismenost, varnost in samoučinkovitost, kadar so izobraževalni posegi skrbno zasnovani in izvedeni. Poleg tehničnih veščin udeleženci pridobijo dragocene psihosocialne kompetence, ki spodbujajo večjo neodvisnost, samostojnost in samozavest v spletnih okoljih. Rezultati fokusnih skupin in poročil partnerjev potrjujejo, da združevanje praktičnih vaj, vrstniške podpore in strukturiranega vodenja ustvarja trden okvir za vseživljenjsko digitalno učenje.

Model usposabljanja Eduverse ponuja ponovljiv in prilagodljiv načrt za prihodnje programe digitalne pismenosti, ki zagotavlja, da starejši odrasli niso le sposobni krmariti po digitalnih prostorih, ampak so tudi opolnomočeni za varno, kritično in samozavestno udejstvovanje.

TABELE

Tables below summarize the key outcomes, participant feedback, and training module insights

Tabela 1: Pregled modulov in učnih ciljev

Modul	Cilj	Ključne spretnosti / pridobljeno znanje	Opaženi rezultati
Digitalna navigacija in reševanje problemov	Krepitev samozavesti pri uporabi spletnih platform	Navigacija po portalih, izvajanje nalog, upravljanje datotek	Udeleženci so naloge izvajali samostojno; zmanjšana tesnoba
Spletna varnost in zasebnost	Razumevanje prevar, pravic po GDPR in nadzora nad osebnimi podatki	Prepoznavanje lažnih sporočil (phishing), upravljanje nastavitve zasebnosti, razumevanje soglasij	Povečano zavedanje o pravicah glede podatkov; udeleženci so uporabili nastavitve zasebnosti na napravah
Finančna pismenost in spletno nakupovanje	Spodbujanje varnega spletnega poslovanja	Varna plačila, prepoznavanje lažnih spletnih mest	Manjša odvisnost od drugih; večje zaupanje pri spletnih transakcijah
Medijska pismenost in kritično razmišljanje	Prepoznavanje senzacionalizma	Prepoznavanje čustvenega jezika v naslovih	Izboljšana sposobnost ustavljanja, razmisleka in kritične presoje novic
Zavedanje algoritmov in odmevnih komor	Razumevanje personalizacije vsebin	Filtrirni mehurčki, pristranskosti	Udeleženci so prepoznali pristranskost v virih in vadili nevtrarno iskanje
Čustvena odpornost in nadzor impulzov	Obvladovanje čustvenih odzivov na spletu	Digitalni premor, poimenovanje čustev, upravljanje kognitivne obremenitve	Udeleženci so poročali o manj impulzivnem deljenju vsebin in manjšem stresu

Tabela 2: Pogosti izzivi in zadovoljene potrebe

Izziv	Izvedena učna dejavnost	Vpliv na udeležence
Nizka samozavest pri izpolnjevanju spletnih obrazcev	Vodeno spoznavanje portala po korakih	Večja samostojnost pri upravnih opravilih
Strah pred spletnimi prevarami in zlorabo podatkov	Prikazi resničnih primerov, kontrolni sezname opozorilnih znakov	Večje zaupanje v lastno sposobnost prepoznavanja sumljivih vsebin
Težave pri filtriranju spletnih informacij	Vaje za razdeljevanje nalog, hitro branje in postavljanje prioritet	Izboljšana učinkovitost in osredotočenost; manjša kognitivna obremenitev
Zmeda med novicami, mnenji in oglasi	Vaje za prepoznavanje oznak in razlikovanje vsebin	Izboljšano kritično branje; boljše razločevanje vrst vsebin
Čustvena odzivnost na spletne vsebine	Tehnika "Ustavi–Premisli–Preveri", vaje čuječnosti	Udeleženci so poročali o mirnejšem, premišljenem odzivanju

Tabela 3: Povzetki povratnih informacij udeležencev

Tema	Značilna povratna informacija	Pogostost / Opombe
Opolnomočenje in samozavest	»Končno lahko sama izpolnim spletne obrazce, brez da prosim otroke.«	Visoka; omenjeno pri več kot 70 % udeležencev fokusnih skupin
Praktičnost modulov	»Všeč mi je bil pristop – najprej pokazali, nato delali.«	Visoka; praktične vaje dosledno ocenjene kot najbolj koristne
Zmanjšanje tesnobe	»Zdaj ne paničarim več, ko dobim sumljiv e-mail.«	Srednje do visoko; povezano z moduli o varnosti in zasebnosti
Medvrstniško učenje	»Ko sem slišal izkušnje drugih, sem hitreje razumel.«	Visoka; podpora med udeleženci pomembna za motivacijo in zaupanje
Potreba po jasnosti	»Nekateri izrazi so bili zmedeni, a razlage so pomagale.«	Srednja; enostaven jezik pomaga pri razumevanju

Tabela 4: Priporočila za nadaljnji razvoj modulov

Priporočilo	Utemeljitev	Predlog za izvedbo
Poudariti izkustveno učenje	Praktično delo krepi pridobljene spretnosti	Simulacije, prikazi v živo

Priporočilo	Utemeljitev	Predlog za izvedbo
Vključiti psihosocialno podporo	Samozavest in odpornost spodbujata sprejemanje digitalnih veščin	Medvrstniško mentorstvo, refleksijski pogovori, skupinska praznovanja uspehov
Zagotoviti dostopnost	Starejši odrasli imajo različne ravni pismenosti	Slovarčki izrazov, večjezični viri, navodila po korakih
Uvesti čustveno odpornost že zgodaj	Zmanjšuje stres in impulzivno vedenje	Vključitev tehnik čuječnosti in digitalnega premora
Spodbujati medvrstniško sodelovanje	Izmenjava izkušenj izboljšuje pomnjenje in razumevanje	Strukturirane razprave, skupinske naloge
Zagotoviti jasna navodila za partnerje	Omogoča enotno kakovost izvedbe v različnih državah	Standardizirane predloge, navodila za lokalno prilagoditev

Tabela 5: Povzetek glavnih potreb, priporočil za usposabljanje in primerov dejavnosti

(a) Glavne potrebe (povzetek)	(b) Osnovna priporočila za usposabljanje (povzetek)	(c) Primeri dejavnosti
Nizka digitalna samozavest in strah pred napakami	Toplo, spodbudno okolje; postopne, varne naloge	Digitalni dnevnik, medvrstniško mentorstvo, vaje »varne napake«
Težave pri dostopu do kulturno in jezikovno ustreznih orodij	Uporaba lokalnega jezika, enostavne vizualne razlage, večjezično vodenje	Slovar izrazov, vadbice za nastavitve jezika v brskalniku/aplikacijah, uporaba prevajalnikov
Omejene izkušnje z digitalnimi financami in spletnim nakupovanjem	Učenje z vajami, vizualnimi prikazi in postopnim vodenjem	Vodene »lažne« nakupe, prikaz varnih plačilnih postopkov
Težave pri uporabi e-upravnih storitev	Prikazi v živo, simulacije, samostojne vaje	Vodeni ogledi portalov, vadbice za digitalni podpis
Kognitivna preobremenjenost in časovni pritisk na spletu	Razdeljevanje nalog, postavljanje prioritet, strategije fokusa	Vaje »Ustavi in preglej«, upravljanje zavihkov in zaznamkov, digitalni odmori
Pomanjkanje zavedanja o zasebnosti podatkov in GDPR	Praktično učenje na resničnih primerih	Prikazi nastavitve zasebnosti, vadbice o piškotkih, vaje o pravicah glede podatkov
Dovzetnost za senzacionalne ali čustvene vsebine	Refleksivno branje, prepoznavanje tona sporočil	Primerjava naslovov, vaje o čustvenem vplivu

(a) Glavne potrebe (povzetek)	(b) Osnovna priporočila za usposabljanje (povzetek)	(c) Primeri dejavnosti
Nerazumevanje vpliva algoritmov in odmevnih komor	Vizualne razlage, praktični prikazi, raziskovanje na napravah	Simulacije filtrirnih mehurčkov, pregled personaliziranih vsebin
Impulzivno deljenje in spletni stres	Čuječnost, refleksija, obvladovanje kognitivne obremenitve	Tehnika digitalnega premora, poimenovanje čustev
Težave pri razlikovanju med novicami, mnenji in oglasi	Interaktivne vaje v realnem času	Igra prepoznavanja oznak vsebin, razprava o prikritih pristranskostih
Nizko zavedanje o vrstah dezinformacij	Temeljno učenje pred moduli kritičnega mišljenja	Primerjalne analize, »rdeče zastavice« (red flag) sezname, vaje preverjanja dejstev

Tabela 6: Povzetek potreb, priporočil in dejavnosti

Področje	Glavne potrebe (povzetek)	Osnovna priporočila za usposabljanje (povzetek)	Primeri dejavnosti
Digitalna samozavest in samoučinkovitost	Strah pred napakami, nizka samopodoba, občutek nesposobnosti pri uporabi spleta	Toplo, spodbudno učno okolje; naloge brez tveganja (safe-to-fail); medvrstniško mentorstvo	- Vaje "varnih napak" z vodenim popraviljem - Zgodbe udeležencev in mentorstvo v parih
Dostop in jezikovne ovire	Težave z angleškimi vmesniki, pomanjkanje vsebin v maternem jeziku	Uporaba gradiv v maternem jeziku, večjezični izvajalci, preprosta postavitev gradiv	- Ustvarjanje slovarčka s slovenskimi ustreznici - Vadnice za jezikovne nastavitve - Uporaba prevajalskih orodij v praksi
Finančna in spletno-nakupovalna pismenost	Tesnoba pri vnosu finančnih podatkov, malo izkušenj z nakupi na spletu, odvisnost od drugih	Postopne vadnice, varno vadbeno okolje, vizualno vodene predstavitve varnih plačil	- Predstavitve najpogostejših spletnih trgovin - Simulacije varnih nakupov - Prikaz plačilnih

Področje	Glavne potrebe (povzetek)	Osnovna priporočila za usposabljanje (povzetek)	Primeri dejavnosti
			metod in prepoznavanje prevar
E-upravne storitve	Težave z navigacijo po portalih, nizka samozavest pri izpolnjevanju obrazcev, nerazumljiv žargon	Vodeni prikazi, prikazi v živo, poenostavljen jezik, samostojno učenje po korakih	- Vodeni ogledi portalov - Simulacije oddaje obrazcev - Razlaga digitalnega podpisa - Vadba ravnanja z datotekami
Kognitivna obremenitev in upravljanje časa	Preobremenjenost zaradi večopravilnosti, preobilja informacij, pomanjkanje strategij filtriranja	Razdeljevanje vsebin, uporaba zavihkov in bližnjic, vaje postavljanja prioritet	- Vaje »Ustavi in preglej« - Vadba upravljanja zavihkov - Bližnjice za prihranek časa in vaje hitrega branja - Vaje refleksije digitalnega odmora
Zasebnost in nadzor nad podatki	Nejasnost glede uporabe osebnih podatkov, strah pred sledenjem, nizko poznavanje GDPR	Praktični prikazi na resničnih spletnih straneh, scenariji, usmeritve o pravicah uporabnikov	- Uvod v GDPR v preprostem jeziku - Vadba brisanja/prenosa podatkov - Vaje o piškotkih - Prikaz nastavitev zasebnosti
Medijska pismenost (naslovi, vsebina, algoritmi)	Dovzetnost za senzacionalizem, težave pri razlikovanju med novicami, mnenji in oglasi; nerazumevanje algoritmov	Interaktivne delavnice, analitične vaje, primeri iz resničnega sveta	- Primerjava naslovov - Vaje o tonu in pristranskosti - Razlaga algoritmov in zemljevid odmevnih komor - Prepoznavanje vrst vsebin
Čustvena odpornost in nadzor impulzov	Impulzivno deljenje, stres, kognitivna utrujenost, tesnoba pri spletnem vedenju	Strategije ustavljanja in refleksije, poimenovanje čustev, vključevanje čuječnosti	- Tehnika digitalnega premora »Ustavi–Premisli–Preveri« - Poimenovanje

Področje	Glavne potrebe (povzetek)	Osnovna priporočila za usposabljanje (povzetek)	Primeri dejavnosti
			čustev pri objavah - Nasveti za obvladovanje kognitivne obremenitve
Zavedanje o dezinformacijah	Zmeda med vrstami dezinformacij, nizko zavedanje o načinih širjenja lažnih vsebin	Jasne definicije, primerjalne analize, "rdeče zastavice", preverjanje dejstev	- Primeri iz resničnega sveta za vsako vrsto - Analiza in razvrščanje objav na družbenih omrežjih - Prikaz vzorcev širjenja - Vodene vaje preverjanja dejstev

Končni sklepi in priporočila za usposabljanje

Na podlagi ugotovitev fokusnih skupin in poročil partnerjev ta dokument povzema ključne potrebe, priporočene pristope k usposabljanju in okvirne dejavnosti za razvoj digitalne pismenosti starejših odraslih. Namen je zagotoviti jasno referenco za razvoj modulov v delovnem paketu 4 (WP4) v vseh sodelujočih državah.

Ključna spoznanja

1. **Samozavest in samostojnost sta temeljnega pomena.** Vsi posegi na področju digitalne pismenosti se morajo začeti z ustvarjanjem varnega in podpornega okolja, v katerem so napake pričakovane, učenje pa postopno in podprto.
2. **Praktične metode, ki temeljijo na vajah, so učinkovitejše od zgolj predavanj.** Simulacije, vodeni pregledi in interaktivne vaje pomagajo učečim se ponotranjiti zapletene naloge.
3. **Vsebina mora biti dostopna.** To vključuje gradiva v maternem jeziku, jasne vizualne vodnike, poenostavljeno terminologijo in večmodalno izvedbo (video, tiskani materiali in predstavitev v živo).
4. **Kognitivna in čustvena podpora sta ključnega pomena.** Moduli morajo vključevati strategije za upravljanje s časom, nadzor pozornosti in uravnavanje čustev, s čimer se zmanjšata kognitivna preobremenitev in spletni stres.
5. **Medijska in informacijska pismenost sta prepleteni s čustveno odpornostjo.** Razumevanje dezinformacij, manipulacije z naslovi, učinkov algoritmov in vrst vsebin opremi učeče se za kritično, ne zgolj reaktivno udejstvovanje na spletu.
6. **Zasebnost podatkov in finančna varnost sta nepogrešljivi.** Praktično usposabljanje o pravicah po GDPR, upravljanju piškotkov in varnih spletnih transakcijah zagotavlja, da lahko učeči se varno krmarijo po digitalnih prostorih.

Opombe za izvedbo

- Zgoraj navedene tabele naj služijo kot osrednji okvir za razvoj modulov Eduverse v vsaki državi.
- Usposabljanja naj po potrebi združujejo več področij (npr. finančna pismenost + GDPR + varno e-trgovanje), da bi odražala scenarije iz resničnega življenja.
- Za utrjevanje znanja izven učilnice so zelo priporočljivi tiskani materiali, kontrolni sezname in vodniki po korakih.
- Izvajalci usposabljanj naj prilagodijo hitrost podajanja snovi in ponudijo dodatno podporo udeležencem z manj predhodnimi izkušnjami.

Zaključek

Združena analiza potreb udeležencev in poročil partnerjev zagotavlja celovit načrt za usposabljanje na področju digitalne pismenosti. Z upoštevanjem teh priporočil in smernic ter z uporabo okvirnih dejavnosti lahko razvijalci modulov zagotovijo, da bodo starejši odrasli ali odrasli s šibkimi digitalnimi veščinami pridobili samozavest, samostojnost in veščine kritičnega presojanja za varno in učinkovito krmarjenje po digitalnem svetu.

DODATEK 1

VPRAŠALNIK ZA VSTOP V FOKUSNO SKUPINO

Program Erasmus+, KA220-ADU

»Onkraj nerazumevanja, onkraj dezinformacij«

Vprašalnik za vključitev udeležencev

Hvala za vaše zanimanje za naš izobraževalni program za odrasle o misinformacijah in dezinformacijah! Prosimo, vzemite si nekaj minut in izpolnite ta obrazec, da nam pomagate razumeti vaše potrebe in interese.

Vaši odgovori nam bodo pomagali oblikovati izobraževalni program, ki vam bo najboljše ustrezal.

Vaši osebni podatki so varovani v skladu z GDPR. Pravna podlaga za obdelavo vaših osebnih podatkov bo vaša privolitev.

Vaši osebni podatki se bodo obdelovali, dokler bo to potrebno za raziskovalni projekt. Če bomo lahko osebne podatke, ki jih posredujete, anonimizirali ali psevdonimizirali, bomo to storili in si prizadevali, da obdelavo osebnih podatkov čim bolj zmanjšamo.

Osebni podatki:

1. Starost: _____

2. Spol:

- Moški
- Ženski
- Ne želim odgovoriti

3. Kontaktni podatki (za prihodnjo komunikacijo):

- Telefonska številka: _____
- E-poštni naslov: _____

4. Katera je najvišja stopnja izobrazbe, ki ste jo zaključili?

- Nižja od srednješolske
- Srednješolska izobrazba ali enakovredno
- Nekaj let višje/visoke šole (nedokončano)
- Visokošolska izobrazba
- Drugo (navedite): _____

5. Kakšen je vaš trenutni zaposlitveni status?

- Zaposlen/-a za polni delovni čas
- Zaposlen/-a za krajši delovni čas
- Samozaposlen/-a
- Nezaposlen/-a
- Upokojen/-a
- Drugo (navedite): _____

6. Ocenite svojo zmožnost branja in razumevanja informacij v tiskanih besedilih (npr. knjige, časopisi itd.).

- Sposoben/-a sploh ne
- Delno sposoben/-a
- Sposoben/-a
- Zelo sposoben/-a

7. Ocenite svojo zmožnost branja in razumevanja informacij v digitalnih besedilih (npr. na internetu).

- Sposoben/-a sploh ne
- Delno sposoben/-a
- Sposoben/-a
- Zelo sposoben/-a

8. Ocenite svojo zmožnost izražanja svojih idej v pisni obliki.

- Sposoben/-a sploh ne
- Delno sposoben/-a
- Sposoben/-a
- Zelo sposoben/-a

9. Ocenite svojo zmožnost uporabe, razlage in sporočanja matematičnih informacij v vsakdanjih življenjskih situacijah.

- Sposoben/-a sploh ne
- Delno sposoben/-a
- Sposoben/-a
- Zelo sposoben/-a

10. Kako prepričani ste v svojo sposobnost prepoznavanja misinformacij in dezinformacij na spletu (npr. lažne novice, zavajajoče objave, »deepfake« posnetke, neoznačene vsebine, ustvarjene z umetno inteligenco, teorije zarote, sovražni govor itd.)?

- Sploh nisem prepričan/-a
- Delno prepričan/-a
- Prepričan/-a
- Zelo prepričan/-a

11. Kako spretni ste pri uporabi digitalnih orodij za iskanje informacij (npr. računalniki, pametni telefoni, tablice)?

- Nisem spreten/-a
- Delno spreten/-a
- Spreten/-a
- Zelo spreten/-a

12. Zakaj vas zanima učenje o digitalni pismenosti in ozaveščenosti o misinformacijah?

(Označite vse ustrezne odgovore)

- Izboljšati svoje digitalne veščine za delo
- Naučiti se prepoznavati misinformacije in dezinformacije na spletu
- Da bi lahko preveril/-a, ali so informacije, ki jih najdem na spletu, zanesljive, lažne, netočne ali neprimerne (npr. lažne novice, sovražni govor, politična propaganda, komercialno oglaševanje).
- Naučiti se več o »deepfake« posnetkih in neoznačenih vsebinah, ustvarjenih z umetno inteligenco
- Povečati svojo spletno varnost in zasebnost
- Zaščititi svojo digitalno identiteto v spletnih okoljih (npr. uporabniška imena, vsehki in objave na družbenih omrežjih, podpisane spletne peticije).
- Pomagati svojim družinskim članom glede spletnih misinformacij in varnosti
- Osebnostno zanimanje
- Drugo (navedite): _____

13. Na katera specifična področja digitalne pismenosti bi se radi osredotočili?

(Označite vse ustrezne odgovore)

- Osnovne računalniške veščine (npr. brskanje po internetu)
- Uporaba iskalnikov, iskanje spletnih strani za specifične potrebe
- Uporaba platform javnih storitev
- Prepoznavanje zanesljivih informacij na spletu
- Uporaba družbenih omrežij
- Spletna komunikacijska orodja
- Spletna zasebnost in varnost
- Preverjanje dejstev in izogibanje misinformacijam
- Drugo (navedite): _____

14. Ocenite svojo usposobljenost za naslednje naloge:

(Označite ustrezen odgovor)

Sploh ne uporabljam / Začetna raven / Srednja raven / Napredna raven

- Branje novic ali člankov na spletu
- Družbena omrežja (npr. Facebook, X(Twitter), Instagram)
- Gledanje videoposnetkov (npr. YouTube)
- Iskanje informacij
- Spletno nakupovanje
- Spletno bančništvo
- Spletne javne storitve
- Drugo (navedite): _____

15. Ali ste se na spletu že srečali s težavami zaradi misinformacij in dezinformacij? (npr. lažne novice, »deepfake« posnetki, neoznačene vsebine, ustvarjene z umetno inteligenco, teorije zarote, sovražni govor)

- Da
- Ne

16. Če da, kje se najpogosteje srečujete z misinformacijami? (Označite vse ustrezne odgovore)

- Platforme družbenih omrežij (npr. Facebook, X(Twitter), Instagram)
- Novičarske spletne strani
- YouTube ali spletne video platforme
- E-pošta ali aplikacije za sporočanje
- Drugo (navedite): _____

17. Kako vas zanima učenje tehnik preverjanja dejstev in verodostojnosti spletnih informacij?

- Zelo me zanima
- Delno me zanima
- Vseeno mi je
- Ne zanima me

18. Kako se najraje učite? (Označite vse ustrezne odgovore)

- Predavanja v živo
- Spletna predavanja
- Hibridno (kombinacija spletnih in predavanj v živo)
- Samostojno učenje z uporabo tradicionalnih medijev
- Samostojno učenje z uporabo digitalnih medijev
- Skupinsko učenje

19. Ali želite, da se v ta izobraževalni program za odrasle vključi katera posebna tema o misinformacijah in dezinformacijah? _____

20. Ali imate kakšne posebne cilje ali pričakovanja glede tega izobraževalnega programa o misinformacijah in dezinformacijah? _____

21. Ali vas zanima sodelovanje v fokusnih skupinah, ki jih bomo organizirali? _____

Hvala za sodelovanje v tej anketi

POLITIKA ZASEBNOSTI

v skladu z in za namene člena 13 Uredbe (EU) 2016/679

o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES

Soc. Coop. AFORISMA Impresa Sociale, s sedežem na Via dei Cappuccini 4 - 56121 - Pisa (PI), P.IVA 01535630501 (v nadaljevanju »upravljavec podatkov«), kot upravljavec podatkov v imenu projektne partnerstva, ki ga sestavljajo:

- **Pučko otvoreno učilište Koprivnica**, Starogradska ulica 1 48000 Koprivnica, Hrvaška
 - **Virtualis S.r.l.**, Via S. Donato, 1243 55100 Lucca, Italija
 - **Aintek Symvouloi Epicheiriseon Efarmoges Ypsilis Technologias Ekpaidefsi Anonymi Etaireia**, Iroon Polytechneiou 96 185 36 Peiraias, Grčija
 - **University of Peloponnese**, Stavrou 28 Kai Karyotaki 28 221 00 Tripolis, Grčija
 - **Zasavska ljudska univerza**, Trg svobode 11a 1420 Trbovlje, Slovenija
(v nadaljevanju »partner(-ji)«).
- V skladu s členom 13 Uredbe (EU) št. 2016/679 (v nadaljevanju »GDPR«) vas obveščamo, da se bodo vaši podatki obdelovali na naslednji način in za naslednje namene:

1. Podatki, ki se obdelujejo

Upravljavec podatkov obdeluje osebne identifikacijske podatke (npr. ime, priimek, e-poštni naslov, identifikacijski dokument, podpis, fotografije in videoposnetki – v nadaljevanju »osebni podatki« ali »podatki«), ki jih posredujete ob podpisu seznama udeležencev projekta »Beyond lack of Understanding, Beyond disInformation«.

2. Namen obdelave

Obdelava posredovanih osebnih podatkov je namenjena izključno:

- uporabi slik in avdiovizualnega gradiva, zbranega med dejavnostmi;
- notranjim statističnim analizam;
- pripravi in pošiljanju dodatnega gradiva ter obvestil o projektu.
Pravna podlaga za obdelavo je izrecna privolitev.

3. Način obdelave

Osebni podatki se bodo obdelovali v tiskani, računalniški in telematski obliki ter vneseni v ustrezne zbirke podatkov, do katerih lahko dostopajo odgovorni za obdelavo podatkov.

Obdelavo lahko izvajajo tudi tretje osebe, ki zagotavljajo posebne storitve obdelave, administrativne ali instrumentalne storitve, potrebne za doseganje zgoraj navedenih namenov.

Vsi postopki obdelave podatkov se izvajajo tako, da se zagotovi celovitost, zaupnost in razpoložljivost osebnih podatkov.

4. Obdobje hrambe podatkov

Podatki se bodo hranili 10 let po zaključku projekta (31. 10. 2025) in za obveznosti, ki jih nalaga veljavna civilna/davčna zakonodaja.

5. Obseg sporočanja in razširjanja podatkov

V povezavi z nameni, navedenimi v 2. točki, se lahko podatki sporočajo naslednjim subjektom:

- finančnim upravam ali javnim ustanovam v skladu z zakonskimi obveznostmi;
- tretjim osebam, vključenim v projekt;
- projektnim partnerjem za pripravo internih poročil;
- italijanski nacionalni agenciji za potrebe poročanja;
- podjetjem in/ali družbam za korporativno, davčno in fiskalno svetovanje za posebne obveznosti in potrebe družbe same;
- podjetjem in/ali odvetniškim pisarnam za zaščito pogodbenih pravic.

6. Pravice v skladu s členi 15, 16, 17, 18, 20, 21 in 22 Uredbe (EU) 2016/679

Obveščamo vas, da imate kot posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, tudi pravico vložiti pritožbo pri nadzornem organu. V nadaljevanju so našteje pravice, ki jih lahko uveljavljate tako, da na upravljavca podatkov in/ali obdelovalca podatkov naslovite posebno zahtevo, kot je navedeno v 1. točki.

Člen 15 – Pravica posameznika do dostopa

Posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, ima pravico od upravljavca dobiti potrditev, ali se v zvezi z njim obdelujejo osebni podatki, in kadar je temu tako, dostop do osebnih podatkov in informacij v zvezi z obdelavo.

Člen 16 – Pravica do popravka

Posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, ima pravico doseči, da upravljavec brez nepotrebnega odlašanja popravi netočne osebne podatke v zvezi z njim. Ob upoštevanju namenov obdelave ima posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, pravico do dopolnitve nepopolnih osebnih podatkov, vključno s predložitvijo dopolnilne izjave.

Člen 17 – Pravica do izbrisa (»pravica do pozabe«)

Posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, ima pravico doseči, da upravljavec brez nepotrebnega odlašanja izbriše osebne podatke v zvezi z njim, upravljavec pa ima obveznost, da osebne podatke brez nepotrebnega odlašanja izbriše.

Člen 18 – Pravica do omejitve obdelave

Posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, ima pravico doseči, da upravljavec omeji obdelavo, kadar velja eden od naslednjih primerov:

- posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, oporeka točnosti podatkov, in sicer za obdobje, ki upravljavcu omogoča preveriti točnost osebnih podatkov;
- je obdelava nezakonita in posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, nasprotuje izbrisu osebnih podatkov ter namesto tega zahteva omejitev njihove uporabe;

- upravljavec osebnih podatkov ne potrebuje več za namene obdelave, temveč jih posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, potrebuje za uveljavljanje, izvajanje ali obrambo pravnih zahtevkov;
- je posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, vložil ugovor v zvezi z obdelavo v skladu s členom 21(1), dokler se ne preveri, ali zakoniti razlogi upravljavca prevladajo nad razlogi posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki.

Člen 20 – Pravica do prenosljivosti podatkov

Posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, ima pravico, da prejme osebne podatke v zvezi z njim, ki jih je posredoval upravljavcu, v strukturirani, splošno uporabljani in strojno berljivi obliki, in pravico, da te podatke posreduje drugemu upravljavcu, ne da bi ga upravljavec, ki so mu bili osebni podatki zagotovljeni, pri tem oviral.

Pri uresničevanju svoje pravice do prenosljivosti podatkov v skladu z odstavkom 1 ima posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, pravico, da se osebni podatki, kadar je to tehnično izvedljivo, neposredno prenesejo od enega upravljavca k drugemu.

Člen 21 – Pravica do ugovora

Posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, ima na podlagi razlogov, povezanih z njegovim posebnim položajem, pravico, da kadar koli ugovarja obdelavi osebnih podatkov v zvezi z njim, ki temelji na točki (e) ali (f) člena 6(1), vključno z oblikovanjem profilov na podlagi navedenih določb.

Člen 22 – Avtomatizirano sprejemanje posameznih odločitev, vključno z oblikovanjem profilov

Posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, ima pravico, da zanj ne velja odločitev, ki temelji zgolj na avtomatizirani obdelavi, vključno z oblikovanjem profilov, ki ima pravne učinke v zvezi z njim ali na podoben način nanj znatno vpliva.

PRIVOLITEV K OBDELAVI OSEBNIH PODATKOV

UREDBA (EU) 2016/679

Podpisani/-a izjavljam, da sem prejel/-a informacije iz člena 13 Uredbe (EU) 2016/679, zlasti glede pravic, ki jih priznava Uredba (EU) 2016/679, in da v skladu s členom 7 in naslednjimi Uredbe soglašam z obdelavo osebnih podatkov, vključno s posebnimi vrstami podatkov, na način in za namene, navedene v obvestilu, ki so v vsakem primeru strogo povezani in instrumentalni za upravljanje namenov iz 2. točke obvestila.

Kraj, datum

Podpis za sprejem

Preklic privolitve k obdelavi

Obveščamo vas, da imam v skladu s členom 7 Uredbe pravico, da svojo privolitev k obdelavi osebnih podatkov kadarkoli pisno prekličem, tudi po sklenitvi/prekinitvi dogovora, in da svoje pravice uveljavljam tako, da pošljem sporočilo:

- po e-pošti na naslov: info@aforismatoscana.net
- ali po pošti na naslov: Soc. Coop. AFORISMA Impresa Sociale, Via dei Cappuccini, 4 - 56121 Pisa (PI), Italija

DODATEK 2

VPRAŠALNIK O ZADOVOLJSTVU S FOKUSNO SKUPINO

»BUBI – Onkraj nerazumevanja, onkraj dezinformacij«

Fokusna skupina – Zadovoljstvo udeležencev

Kraj _____ Datum _____
Ime in priimek _____ Podpis _____

1. Na lestvici od 1 do 5, kako zadovoljni ste bili s fokusno skupino?

- 1 = Sploh nisem zadovoljen/-a
- 2 = Delno zadovoljen/-a
- 3 = Nevtrarno
- 4 = Zadovoljen/-a
- 5 = Zelo zadovoljen/-a

2. Kaj ste pri srečanju najbolj cenili:

1. **Kakovost razprave** – Ali so bile teme relevantne, poglobljene in zanimive?
2. **Učinkovitost moderatorja** – Ali je bilo srečanje dobro vodeno, vključujoče in produktivno?
3. **Možnost sodelovanja** – Ali ste se počutili slišane, spoštovane in ste lahko delili svoja mnenja?
4. **Celovitost tem** – Ali so bila vsa ključna vprašanja in pomisleki temeljito obravnavani?
5. **Relevantnost za vaše potrebe** – Ali je srečanje obravnavalo teme, ki so za vas najpomembnejše?

3. Katera so ključna spoznanja s srečanja:

1. Spoznavanje različnih vrst funkcionalne pismenosti
2. Razumevanje reševanja problemov v digitalnih okoljih
3. Razumevanje mojih šibkosti pri pismenosti
4. Drugo

5. Na katerih področjih predlagate izboljšave:

1. Več primerov iz resničnega življenja
2. Interaktivne dejavnosti
3. Drugo

Predloga poročila o vprašalniku zadovoljstva
--

Pogoste pohvale in ključni poudarki	Predlogi za izboljšave	Priporočila raziskovalca
[Povzetek glavnih ugotovitev, ki so jih izpostavili udeleženci]	[Povzetek povratnih informacij o strukturi, obliki ali vsebini]	[Naštej izvedljive izboljšave na podlagi prejetih povratnih informacij]
[Povzetek pridobljenih spretnosti ali znanja]	[Morebitne tehnične težave ali organizacijski izzivi]	[Predlogi za izboljšanje prihodnjih fokusnih skupin ali usposabljanj]
[Nepričakovane ugotovitve ali spoznanja]	[Predlagane prilagoditve ali dodatne teme za prihodnja usposabljanja]	[Končne ugotovitve raziskovalca in predlogi za nadaljnje korake]

Pripravil: [Ime raziskovalca]

Datum oddaje: [vnesi datum]

DODATEK 3

PREDLOGA ZA POROČILO O FOKUSNI SKUPINI

Predloga za poročilo o fokusni skupini BUBI

Država:

Datum:

Kraj:

Moderator:

Število udeležencev:

Število fokusnih skupin na srečanju:

1. Pregled fokusne skupine

Cilji:

- Oceniti potrebe na področju digitalne pismenosti ter veščine, šibkosti in potrebe na področju funkcionalne pismenosti.
- Razumeti izzive pri prepoznavanju in obravnavanju misinformacij.
- Ugotoviti prednostne metode usposabljanja (če so bile omenjene/obravnavane).

Demografski podatki udeležencev (skupine/trendi):

- Starostni razpon:
- Porazdelitev po spolu:
- Stopnja izobrazbe:
- Poklic:

2. Kvantitativne ugotovitve – do rezultatov [2a] lahko pridemo, če simuliramo razprave, ki posnemajo teme iz Vprašalnika za vključitev udeležencev.

Ugotovitve, ki se nanašajo na Vprašalnik za vključitev udeležencev [Vprašanja 6-18] glede na razpravo v fokusnih skupinah – ČE SO JIH VODILI RAZISKOVALCI.

Kvantitativni del poročila – povzetek rezultatov vprašalnika o zadovoljstvu

Tema, ki ustreza vprašanju	Odstotek / število udeležencev
6	[Vstavi %]
7	[Vstavi %]
...	[Vstavi %]
Učinkovitost usposabljanja	[POVPREČJE / lestvica 1–5 / merjeno po kazalniku "Zadovoljstvo"]

Kvantitativne ugotovitve (v povezavi z uvodnim/rekrutacijskim vprašalnikom)

Tema, ki ustreza vprašanju	Odstotek / število udeležencev	Komentarji
----------------------------	--------------------------------	------------

3. Kvalitativne ugotovitve

3.a. Ključne teme in spoznanja

Med raziskovalčevo vodeno ali spontano razpravo v skupinah

OBSEG FG – zabeležite naslednje teme + vse druge relevantne teme, ki se pojavijo:

- Bralna pismenost (vrednotenje besedilnih informacij)
- Numerična pismenost (razumevanje statistike in podatkov)
- Reševanje problemov v digitalnih okoljih (navigacija in ocenjevanje spletnih informacij)

Dimenzije za beleženje pomanjkljivosti:

- **Izzivi, povezani z misinformacijami** [nanaša se na vprašanje 19]: [Povzemite ponavljajoče se težave, npr. uporaba naprav, spletna navigacija]
- **Šibkosti na področju funkcionalne pismenosti**: [Povzemite težave pri razumevanju, kritičnem razmišljanju itd., kot so bile omenjene v prosti razpravi]
- **Dodatni pomisleki/komentarji**: [Vse druge relevantne ugotovitve]

Tabela - različica A

Najlažji format za beleženje raziskanih tem

Kvantitativne ugotovitve (v povezavi z dogovorjenimi temami fokusnih skupin) – v %		
Specifični primanjkljaji funkcionalne pismenosti	Izzivi pri prepoznavanju / obravnavi dezinformacij in lažnih vsebin	Strategije za izboljšanje spretnosti pri vrednotenju informacij

Tabela – različica B

(razširjena oblika za označevanje, ali se teme pojavijo spontano ali kot odziv na vprašanja raziskovalca)

Kvalitativne ugotovitve – ključne teme in spoznanja					
Raziskovalčevo vodeno razpravljanje			Prosta razprava v skupinah		
Izzivi pri prepoznavanju dezinformacij	Primanjkljaji funkcionalne pismenosti	Strategije za izboljšanje spretnosti pri vrednotenju informacij	Izzivi pri prepoznavanju dezinformacij	Primanjkljaji funkcionalne pismenosti	Strategije za izboljšanje spretnosti pri vrednotenju informacij
Dodatni komentarji					

Tabela – različica C

(celovita oblika za razvrščanje ugotovitev po vrsti funkcionalne pismenosti)

Kvantitativne ugotovitve (v povezavi z dogovorjenimi temami fokusnih skupin) – v %			
Specifični primanjkljaji funkcionalne pismenosti			
Izzivi pri prepoznavanju / obravnavi dezinformacij in lažnih vsebin			
Strategije za izboljšanje spretnosti pri vrednotenju informacij			

Zabeleženi pomembni navedki (citati udeležencev)

- »[Vstavi navedek]« (udeleženec, starost X)

4. Priporočila na podlagi ugotovitev

- **Ključna področja usposabljanja:** [Naštejte priporočene vsebine ali teme za prihodnja usposabljanja]
- **Predlagane izboljšave funkcionalne pismenosti:** [Predlogi za nadgradnjo obstoječih pristopov in gradiv]
- **Potrebne nadaljnje raziskave:** [Opišite vrzeli in področja, ki zahtevajo dodatne raziskave]

Priporočila na podlagi ugotovitev		
Ključna področja usposabljanja	Predlagane izboljšave funkcionalne pismenosti	Potrebne nadaljnje raziskave

Priloge (če je primerno)

- [Grafii, tabele s podatki, transkripti ali dodatna gradiva]

Pripravil: [Ime raziskovalca]

Datum oddaje: [Vstavi datum]

DODATEK 4

Smernice za razvoj izobraževalnih modulov

Na podlagi OBSEGA PROJEKTA (funkcionalne pismenosti in spletne vsebine) je 15 tematskih področij, ki so bila v prvem krogu fokusnih skupin opredeljena kot šibkosti, mogoče združiti v 5 SPLOŠNIH IZOBRAŽEVALNIH MODULOV (ki jih bo razvilo 5 partnerjev).

Tematska področja usposabljanja, ki temeljijo na izzivih, ugotovljenih v fokusnih skupinah:

1. Veščine kritičnega branja in vrednotenja
2. Funkcionalna digitalna numerična pismenost in usposabljanje za finančne vmesnike
3. Delavnice o digitalni navigaciji in reševanju problemov
4. Prepoznavanje misinformacij in prevar
5. Krepitev samozvesti in usposabljanje za digitalno samoučinkovitost
6. Večjezična in dostopna podpora za digitalno pismenost
7. Digitalna finančna pismenost in varno spletno nakupovanje
8. Uporaba storitev e-uprave in administrativnih portalov
9. Obvladovanje časovnega pritiska in informacijske preobremenjenosti na spletu
10. Razumevanje nastavitev zasebnosti, nadzora nad podatki in GDPR
11. Usposabljanje o pismenosti glede naslovov – zavedanje o senzacionalizmu in čustvenem jeziku
12. Zavedanje o algoritmih in raziskovanje odmevnih soban
13. Čustvena odpornost in nadzor impulzov v digitalnih prostorih
14. Razlikovanje med vrstami vsebin (npr. novice, mnenja, oglasi)
15. Usposabljanje o ozaveščenosti o misinformacijah in dezinformacijah

Ta tematska področja je mogoče združiti na naslednji način (pri čemer tri ključne funkcionalne pismenosti ostajajo osrednji del usposabljanja, dodana pa sta ena osnovna in ena specializirana raven):

OSNOVNI (predpogoj) SPLOŠNA DIGITALNA PISMENOST 5, 9, 10

FUNKCIONALNA NUMERIČNA PISMENOST 2, 7, 12

FUNKCIONALNA PISMENOST 1, 6, 11

FUNKCIONALNO REŠEVANJE PROBLEMOM 3, 8, 13

ZANESLJIVOST VSEBIN INFORMACIJSKE MOTNJE 4, 14, 15

OSNOVNI MODUL vsebuje predhodno znanje in digitalne veščine, ki upravičencem zagotavljajo osnovo za nadaljnji razvoj njihovih funkcionalnih pismenosti v spletnih okoljih.

TRIJE MODULI FUNKCIONALNE PISMENOSTI ustrezajo ključnim ciljem projekta in pokrivajo specifična področja na dimenzijah PISMENOSTI, NUMERIČNE PISMENOSTI in REŠEVANJA PROBLEMOM.

Nazadnje, **MODUL ZANESLJIVOSTI VSEBIN** se nanaša na splošno veščino razvijanja kritičnega mišljenja in zavedanja, da bi lahko kategorizirali spletne vsebine ter uporabljali ustrezne funkcionalne pismenosti za vrednotenje in upravljanje vseh vrst spletnih vsebin.

Za vseh teh 5 modulov bo vsak od 5 partnerjev razvil 1 IZOBRAŽEVALNI MODUL, ki bo obsegal 10–15 prosojnic s teorijo ali pojasnjevalnim oziroma opisnim besedilom TER 5 dejavnosti, ki bodo pokrivalo kategorije, ki jih je razvila Univerza na Peloponezu.